Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

Nr. 151	Łódź, Poniedziałek 1 lipca 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז, מאנטאג, כג סיון תרפ"ט	Nr. 151

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

אויף בעטעל-ברויט און צו זעלבסטמארד

האבען יודישע שאצערס געפיהרט דעם יודישען סוחר

די נעכטיגע שטורמישע פערזאמלונג איז סוחרים-פעראיין (פיעטריקאווער 10)

(—) נעכטען איז פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון צענטראלען סוחרים-פעראיין, פעטריקאווער 10. די טעטיגקייט פון דער אפטרעטענדער ופערוואלטונג איז אוועקגעשטעלט געווארען אן א זייט, דאגעגען האבען די שטורמישע דעבאטען זיך געפיהרט ארום דער טרויעריגער לאגע פון לאדזער יודישען סוחר. ארום דער אונגעהויערער רואין, וואס שטעהט פאר דעם סוחר'טום און ארום דער שטייער-לאסט מיט אלע איהרע קאנסעקווענצען.

די פערזאמלונג ווערט ביי א פערהעלטענישמעסיג קליינער צאהל מיטגלידער געעפענט דורך פרעזעס האמבורסקי, וועלכער דערמאהנט די פערשטארבענע מיטגלידער אינ'ם פערגאנגענעם יאהר. די פערזאמעלטע בעהרען זייער אנדענק מיט אויפשטעהען פון די ערטער. אלס פארזיצער ווערט געוועהלט ראטמאן י. מ. ביאלער און דאס פרעזידיום ווערט צוזאמענגעשטעלט פון פאלגענדע ה"ה: אסטראווסקי. פרענקעל, וואלינסקי, ליפשיץ, יאשונסקי און אינוש. יעלען.

דעם בעריכט פון דער פערוואלטונגס-טעטיגקייט גיט אן דירעקטאר מעסינגער, ער ווייזט אן אויף דער שרעקליכער דעפרעסיע אין ווירטשאפטליכען לעבען. אויף דער פערקלענערונג פון עקספארט, אויף די נישט רעגולירטע האנדעלס-בעציהונגען מיט סאוויעט-רוסלאנד, אויף דעם פעהלען פון קרעדיט, לאנג-טערמינינע וועקסלען, הויכען דיסקאנטא-פראצענט א. א. וו.

דער צענטראלער סוחרים-פעראיין האט זיך געווענדעט וועגען די אלע פראגען מיט א גאנצער רייה מעמאריאלען. בעזונדערס האט דער פעראיין געלעגט גרויס אכט אויף דעם אומזאץ-שטייער, וועלכער לעגט זיך, ווי א שווערע משא אויף דער גאנצער ענטוויקלונג פון ומסחר, פערטייערט די פראדוקטען און מאכט מעגליך א קאנקורענץ מצד אויסלענדישע סחורות.

ביים פעראיין זענען ארגאניזירט א צעהנדליג סעקציעס, וועלכע געניסען פון דער שוץ מצד דער פערוואלטונג. עס עקזיסטירט אן'אפטיילונג פאר קרעדיט-שוץ, כדי צו קעמפען מיט בייזווילינע באנקראטניקעס, א יורידישע אפטיילונג, א שידס-גע-ריכט. דער פעראיין האט געהאלפען די מיטגלידער ביים בעקומען אויסלענדישע הנחה-פעסער, האט ארורכגעפיהרט אינטערווענצען אין פערשידענע שטייער-אינסטאנצען און האט גענומען א טעטיגען אנטייל אין דער סוחרים-באנק. בעת די וואהלען צו דער האנדעלס-קאמער האט דער פעראיין בעקומען 4 מאנדאטען. דער פעראיין האט אויך בעזעצט מיט זיינע מיטגלידער די שאצונגס-קאמיסיעס און די וואכקענער, אין האנדעלס-געריכט און ארבייטס-געריכט.

צו דער דיסקוסיע וועגען בעריכט נעהמט דער ערשטער א וואָרט ה' חייטאוויט. ער ווייזט אן, אז די פערוואלטונג האט גארנישט געטון, כדי צו שיצען איהרע מיטגלידער, האט נישט גענוג ענערגיש פראטעסטירט געגען דער שטייער-לאסט, האט ארויס געשטופט פון פעראיין די קליינע סוחרים און פארסירט די רייכע. זי האט זיך נישט אנגעגעבען קיין חשבון וועגען דעם גורל פון דער לאגע פון דעם יודישען סוחרטום און דערויף נישט רעאגירט. ער לעגט פאר אויסצודריקען אומצוטרוי דער פערוואלטונג.

ה' גאסטפרוינד ווייזט אן, אז דער פעראיין איז געשאפען געווארען דורך ארבייט און שוויס פון יודישען קליינעם סוחר און דווקא דער דאזיגער סוחר ווערט איצט גרינגעשעצט. ער מאלט אויס שרעקליכע בילדער די לאגע פון יודישען סוחר און וואונדערט זיך ווי אזוי א פערוואלטונג, וואס דארף רעפרעזענטירען דעם דאזיגען סוחר האט זיך צו דעם אלעם אזוי גלייכגילטיג צוגעקוקט.

אינוש. פראשקער פערטיידיגט די פערוואלטונג. זי האט געטון אלץ, וואס איז געווען אין איהרע מעגליכקייטען; האט פראטעסטירט און גע-פרובט זיך אקעגענצושטעלען אלע אונגערהערטע עוולות, וואס געשעהען דעם יודישען סוחר. ליידער, איז נישט נאר דער סוחר אונבעהאלפען אין דער דאזיגער היינטיגער, נאר אפילו דאס יודישע „קאלא", וואס רעפרעזענטירט דעם כלל-ישראל, האט גע-מוזט אראפלאזען די הענד, ווייל די מאסגעבענדע פאקטארען האבען דעם וועה-געשריי פון יודישען סוחר נישט געהערט. די פערזאמלונג דארף זיך אפשטעלען אויף דער אונטערגאנג פון יודישען סוחר, ראטעווען דאס וואס ס'לאזט זיך נאך, ווייל די לאגע איז ממש אונערטרעגליך.

דער אמת'ער שטורם הויבט זיך אן ערשט, בעת דער רעדע פון ה' פאזנערזאן. דער רעדנער ווייזט אן, אז די פערוואלטונג האט נישט קיין ענטשפרעכענדע מענשען אלס וואכקענער און אין די שאצונגס-קאמיסיעס; די דאזיגע מענשען זענען אויסגעווען נאר זייערע פערזענליכע אינטערעסען, האבען זיך אונטערגע'חנפ'עט די נאטשאלניקעס און פשוט אפגעשאכטען הונדערטער יודישע סוחרים. די וואכקענער האבען גלאט אין דער וועלט אריינגעשאצט. די שטייער-צאהלער, אהן שום גרונד, און אזוי-ארום געבראנגט צו בעטעל-ברויט און זעלבסטמארד יודישע סוחרים. זיי האבען צוניש זיך אויסגעלאכט פון די יעניגע, וועלכע זענען צו זיי גע-קומען בעטען שוץ, און האבען זיך געפיהרט מעשה-הקיף. דער רעדנער דערמאהנט הערביי די נעמען פון די דאזיגע „וואכקענער" און מיטגלידער פון די שאצונגס-קאמיסיעס, און אפערירט מיט גרויליכע פאקטען וועגען זייער „טעטיגקייט".

די רעוועלאציעס פון ה' פאזנערזאן רופען א רויס א שרעקליכען שטורם צווישען די פערזאמעלטע. דער עולם וויל פשוט הורם זיין איינעם פון די אנגענריפענע „וואכקענער", וועלכער געפינט זיך אין זאל.

ה' פאזנערזאן זאגט ווייטער, אז די פערוואל-

(ווייטער זעה 8-טע זייט).

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען בייגאכט געשטארבען אונזער הייסגעליבטע טאכטער, אונפערגעסענע שוועסטער און שוועגערין אין בליהענדען עלטער פון 25 יאהר

נ"ע רבקה
עפשטיין

די לויה קומט פאר היינט, מאנטאג 1 א זייגער בייטאג, פון טרויער-הויז סאלנע 6, וועגען, וואס עס טיילען מיט

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 53 יאהר אונזער לאנגיעהריגער מיטגליד

נ"ע
וואלף מעללער

מיר בעטען אלע אונזערע מיטגלי־ער אפצוגעבען דעם פערשטארבענעם דעם לעצטען כבוד און אנטיילצונעמען אין דער לויה, וואס קומט פאר היינט, מאנטאג, דעם 1-טן יולי 1 א זייגער בייטאג, פון טרויער-הויז פיעטריקאווער 92.

די פערוואלטונג פון שניידער צעך אין לאדז
פיעטריקאווער 20.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אונזער לאנגיעהריגער מיטגליד

נ"ע וואלף מעללער

צו דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, 1 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז פיעטריקאווער 92, ווערען אלע מתפללים געבעטען פינקטליך צו קומען, כדי אפצוגעבען דעם נפטר דעם לעצטען כבוד.

די גבאים און די מתפללים פון דער חברה „תנך" דווילקא ווסכאדניא 66.

פעלא ווידאווסקא
יחיאל ווישליצקי
האבען חתונה-געהאט
לאדז, דעם 28/6-1929.

צו דער אפרייזע פון אונזער ליבען ברודער און שוואגער
לעאן ווידאווסקי
מיט זיין כלה ליא האוסער
קיין ענגלאנד, ווינשען מיר זיי א גליקליכע רייזע און פיל גליק אין זייער נייער היים!
8215
פעלא און יחיאל ווישליצקי.

א הערצליכען מז"ט
ווינש איך מיין פריינד
בערעל קליין און פאמיליע
פון קאליש – צו דער חתונה פון זייער ליבע טאכטער הלאנע.
זאלען זיי פיל נחת און פרייד האבען.
יהושע קאפעל, לאדז.

ד"ר י. פיוולעוויטש
מעד.
צוריקגעקעהרט
19 צעגעלניאנא 19.
8211 טעלעפאן 17-61.

Dr. med. STUPEL
12 Szkolna 12.
ספעציאליסט פאר הויט-, מעד און וועגערישע קראנקהייטען. ליכט-בעהאנדלונג, רענטגען-שטראהלען. קווארץ-לאמפ, עלעקטרא-טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד.

קאמוניקאט.

צו אלע טריקאטאזש-סוחרים און טריקאטאזש-כאלופניקעס!

די אלע דראהונגס-בריף און מסירות, וואס די טריקאטאזש-סוחרים האבען לעצטענס דערהאלטען, כלומרשט אין נאמען פון אנ'ארגאניזציע, מעלדען מיר אייך, דאס עס איז געווען געווארען אויף די אויסשליסליכע האנד פון א מסור שמולעוויטש, וואס גיט זיך אן אלס דער פיהרער פון פאך. אפילו די טריקאטאזש-סעקציע, אויסער א צוויי—דריי זיינע האנד שותפים, האט קיינער פון זיי קיין אהנונג נישט. מיר מעלדען אייך עפענטליך צו קומען אין אונזער פעראיין, אלעיא 1. מאי 2, 8 א זייגער אווענד, כדי אויסצוראטען דעם שעדליכען באציל, שמולעוויטש, וואס האט זיך אריינגעכאפט אין דער סעקציע און זי פערפעסטעט (אגב איז ער גאר קיין טריקאטאזשניק נישט, נאר א וועבער).

די טריקאטאזש-כאלופניקעס ווערען אויפגעפאדערט אלע די, וואס ווערען טעראריזירט פון שמולעוויטש'ן: נישט צוצולאזט צו דער ארבייט, אדער אנדערע געוואלט-מיטלען, צו קומען זיך מעלדען אין אונזער פעראיין.

די נאהנטסטע טאג ווערט גערופען א פערזאמלונג פון פאך, כדי אויפצוקלערען די לאגע.

פערוואלטונג פון מאגאזין = שניידער-מייסטער-פעראיין, אלעיא 1. מאי 2.
8219

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען מיין ליבער מאן, אונזער טייערער פאטער, שוויגערפאטער, זיידע און ברודער

נ"ע העניך פרינץ
ב"ר מכאל נ"י
(לאנגיעהריגער בירגער פון דער שטאט זגערזש)
אין עלטער פון 55 יאהר

די לויה קומט פאר היינט, מאנטאג, 1 א זייגער ביי-טאג פון טרויער-הויז קאנסטאנטינער 46, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

ל עבער
מאשינאווע
ווערען אנגענומען
צו בילינע פרייזן
ג. נארדמאן ציגעלן. 29

ענטשולדיגונג.

איך ענטשולדיג זיך פאר דער פאך-קאמיסיע פון פאול-פאך ביים מאגאזין שניידער-מייסטער-פעראיין (אלעיא 1. מאי 2) פאר מיין נישט טאקטישע האנדלונג און ערקלער מיט חרטה, אז מעהר וועט זיך דאס נישט איבערחזר'ן. מיט-אכטונג
אהרן לעווקאוויטש, טארגאווע 38.

שוידערליכע לופט=פליה=קאטאסטראפע

נישט געלונגען א נייער פליה=רעקארד פון צוויי פראַנצויזן

1 לופט=פליהער דערהרגעט די 2 - שווער פערוואונדעט

בערין, 30 (ספ. טעל.) וואָלף ביורא טיילט מיט פון רוזוועלט, אז דער עראָפּלאַן, אויף וועלכען 2 לופטפליהערינס האָבען געפּרובט צו דערגרייכען אַ נייעם פליה-רעקאָרד פון פליהען אהן אַנ׳איבעררייס, איז אַראָפּגעפאַלען און איז צושמעטערט געוואָרען.

די לופטפליהערין גינטרי איז דער׳הרג׳עט געוואָרען אויפ׳ן אָרט, די אַנדערע — יאַנסען איז שווער-פערוואונדעט געוואָרען.

צאל אין פוילען וועט נישט געהעכערט ווערען

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש) אין צוזאַמענהאַנג מיט קלאַנגען וואָס ווערען פערשפּרייט אין דער דייטשער פרעסע, אַז אין פוילען זאָלען ווידער געהעכערט ווערען דער צאָל, האָט דאָס האַנדעלס-מיניסטעריום פערעפענטליכט אַ קאָמוניקאַט אין וועלכען די קלאַנגען ווערען אָפּגעלייקענט.

פרעזידענט מאַסאַריק אין א יודישער געטא

בריין, (י.ט.א.) אויף זיין רייזע איבער מעהרען האָט דער רעפּובליק-פרעזידענט פּראָפ. מאַסאַריק בעזוכט אויך דאָס אַלטע יודישע געטאָ אין באָסקאָוויץ. צום אָנדענק איז דעם פרעזידענט איבערגעגעבען געוואָרען אַנ׳אַלבום מיט בילדער פון דעם דאָזיגען אינטערעסאַנטען געטאָ.

פּראָ-פּאַלעסטינא-בעוועגונג אין אונגארן

בודאַפּעשט, (י.ט.א.) דאָ איז פאָרגעקומען די גענעראַל-פערזאַמלונג פון אונגאַרישען פּראָ-פּאַלעסטינא-בונד. נאָכ׳ן אויסהערען אַ רייה רעפעראַטען וועגען דער אויפבוי-אַרבייט אין ארץ-ישראל, יודישע אַגענץ און אַנדערע איז געוועהלט געוואָרען אַ נייער עקזעקוטיוו-קאָמיטעט פון פערבאַנד.

וואלדעמאראסעס פאליציי ערמוטיגט צו שלאגען ישיבה-בחורים

קאָוונאָ, 30 (י.ט.א. טעלעגראַפיש). דער ראש פון טעלזער ישיבה האָט זיך געווענדעט צו דער הויפט-פּאָליציי מיט אַנ׳אָנקלאַגע אויף דער אָרטיגער פּאָליציי. בעת די ישיבה בחורים האָבען זיך געבאָדען זענען זיי בעפאַלען געוואָרען דורך כוליגאַנעס וועלכע האָבען זיי מערדערליך געשלאָגען מיט אייזענע שטעקענס די אָרטיגע פּאָליציי האָט נישט אינטערווענירט און האָט נאָך ערמוטיגט די שלעגער. נישט קוקענדיג אויף דער אָנקלאַגע האָט די אָרטיגע פּאָליציי נישט פאָרגענומען קיין שום אויספאָרשונג.

א נייע ישיבה

פּראָג, (י.ט.א.) אין הונסדאָרף (סלאָוואַקיי) איז פאָרגעקומען די פייערונג פון לעגען דעם גרונדשטיין פאַר אַ נייעם בנין פון דער וועלט-בעריהמטער הונסדאָרפער ישיבה. אין דער פייערונג האָבען זיך בעטייליגט טויזענדער געסט פון טשעכאָסלאָוואַקיי, רומעניען, פוילען, עסטרייך, אונגאַרן און יוגאָסלאַוויען. ווי בעקאַנט, איז דער אַלטער בנין פון דער ישיבה דורך דער מאַכט דיסקוואַליפיצירט געוואָרען צוליב סאַניטאַרע און בוי-טעכנישע מאָטיוועו.

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פּראַקטיק פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: וקלאָדקעס אויף פלאַטפוסען, קינסט-ליכע פיס. נאָכמיטאָג א. ז. וו. עמפּפאַנגט פון 5—7 אַזייגער
צוריקגעקעהרט.

וואַנדערוועלדע אָפּגעפאָרען פון פוילען

זיין רעפעראַט וועגען דער ציוניסטישער טעטיגקייט אין ארץ=ישראל.

וואַרשאַ, אין זאַל פון דער היגיענישער געזעלשאַפט איז דאָנערשטאָג פאָרגעקומען די פאָרלעזונג פון בעקאַנטען סאָציאַליסטישען פיהרער עמיל וואַנדערוועלדע און פון זיין פרוי אויף דער טעמע: „די ציוניסטישע טעטיגקייט אין ארץ-ישראל". צו דער פאָרלעזונג איז געקומען אַ היבשער עולם פון דער יודישער אינטעליגענץ, צווישען וועלכען מ׳האָט בעמערקט אויך אַ סך נישט ציוניסטען. דער אָוונד איז געעפענט געוואָרען דורך ה׳ ל. לעוויטע.

פרוי וואַנדערוועלדע האָלט דאַן אַ רעפעראַט, אין וועלכען זי רעדט אַרום דערהויפּט די אַרבייט אויפ׳ן געביט פון סאָציאַלען שוץ, די מעדיצינישע טעטיגקייט פון „הדסה" א. א. וו.

נאָכדעם האָלט ה׳ וואַנדערוועלדע אַ בעגייסטערטען פאָרטראָג וועגען דער ציוניסטישער אַרבייט אין ארץ-ישראל.ביידע רעפעראַטען ווערען בעדאַנקט דורכ׳ן פּובליקום מיט רוישענדע אַפּלאָדיסמענטען.

צום סוף האָלט דעפּ. גרינבוים אַ רעדע, אין וועלכער ער דאַנקט די אָנגעזעהענע געסט פאַר זייער פערשטענדניש און סימפּאַטיע פאַר די ציוניסטישע בעשטרעבונגען.

פרייטאָג האָבען וואַנדערוועלדע מיט זיין פרוי פערלאָזט וואַרשאַ און אָפּגעפאָהרען קיין פּאַריז. אויף דער באַהן האָבען די געסט בעגלייט די פאָרשטעהער פון פ.פ.ס., וועמענס געסט זיי זענען געווען אין פוילען. פאַר׳ן אָפּפאָהרען האָט וואַנדערוועלדע איבערגעלאָזט אין „ראָבאָטניק" אַ געזעגענונגס-בריף אין וועלכען ער שאַצט אָפּ פוילען, די איצטיגע לאַגע אין לאַנד און אין דער גאַנצער וועלט. אינ׳ם בריף ווערט צוו. אַנד. געזאָגט:

די בעזוכען אין וואַרשאַ, לאָדז קראָקאָ א. אַנד. האָבען מיך איבערצייגט אַז פ.פ.ס. איז אַ פיזישע און מאָראַלישע קראַפט, מיט וועלכער יעדער מלוכה מאַן און פּאָליטישער טוער מוז זיך רעכנען.

די פאָרשטעהער פון סאָציאַליסטישען אינטערנאַציאָנאַל זענען געווען גליקליך צו בעגריסען פ.פ.ס. און דאָס אומאָפּהענגיג פוילען, וועלכע איז אָנערקענט געוואָרען אַלס אומאָפּהענגיג, נאָך איידער דאָס האָבען געטון די אייראָפּעאישע פעלקער. נאָך אין 1849 י. האָט קאַרל מאַרקס ערקלערט, אַז דער אומבעדינגטער תנאי פון אַ דעמאָקראַטיש דייטשלאַנד איז דאָס אויפבוי פון אַ דעמאָקראַטיש פוילען. דעריבער האַלטען די סאָציאַליסטען, אַז די דעמאָקראַטישע אָרדנונג, וואָס איז אין ביידע לענדער דערגרייכט געוואָרען דורך די אָנשטרענגונגען פון פּראָלעטאַריאַט, מוזען אָפּגעהיט ווערען פאַר יעדען אָנגריף.

אין איצטיגען אייראָפּע איז די ענטוויקלונג פון פאַשיזם אַ געפאַהר פון אַ קריג, דאַגעגען איז דער פאָרשריט פון דעמאָקראַטיע אַ זיכערקייט פאַר׳ן שלום. דער פאַראַיאָהריגער סאָציאַליסטישער זיג אין דייטשלאַנד, דער היי-יאָהריגער טריומף פון דער לייבאָר-פּאַרטיי אין ענגלאַנד מאַכען פאַר וואַגיג די ווערטער פון קרעמפּ, לעבע און קריספּיען. אויך איך, פערענדיגט וואַנדערוועלדע — האָב גערעדט אין נאָמען פון אַ פּאַרטיי, וואָס איז אַ וויכטיגער פּאָליטישער פאַקטאָר אין איינער פון די ענטוויקעלטסטע אייראָפּעאישע לענדער.

ס׳איז זיכער, אַז אונזערע ווערטער זענען פערשטאַנען געוואָרען און פ.פ.ס. קען שטענדיג אין איהרע אָנשטרענגונגען לטובת שלום, דעמאָקראַטיע און סאָציאַליזם רעכנען אויף דער אונטערשטיצונג פון גאַנצען סאָצ. אינטערנאַציאָנאַל.

שלעכטע גערעטעניש-פּערספּעקטיוועו אין די יודישע קאָלאָניעס פון זאַפּאַראָזשע

מאָסקווא. (יט"א) דער סאָוויעט פון זאַפּאַראָזשע האָט אויסגעטיילט אַ קאָמיסיע, וואָס זאָל זיך בעשעפטיגען מיט צוגרייטען די אָפיציעלע עפענונג פון צווייטען יודישען ראַיאָן אין זאַפּאַראָזשער און מאַריופּאָלער געגענדען. די עפענונג וועט פאָרקומען אין ניי-זלאָטאָפּאָל, וואָס וועט זיין די צענטראַלע קאָלאָניע פון דעם נייעם ראַיאָן.

לויט ווי דער קאָרעספּאָנדענט פון דער „יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור" איז אינפאָרמירט, וועט שוין איצט נישט פערהאַן קיין האָפנונגען אויף אַ גוט גערעטעניש היינטיגעס יאָהר אין די יודישע פעלדער פון זאַפּאַראָזשע און מאַריופּאָל. דאָס גערעטעניש איז אָבער אַ גוט אין די פעלדער פון ניקאָפּאָלער ראַיאָן, וואָס ליגט אין שכנות מיט זאַפּאַראָזשע און וועלכע ווערען אויך בעדינט דורך דער „יקא".

אַנטיסעמיטישע אַרויסטרעטונגען

מאָסקווא. (יט"א) עס ווערט מיטגעטיילט, אַז אין די לעצטע זעקס חדשים זענען אויף פערשידענע פאַבריקען אין ווייסרוסלאַנד פאָרגעקומען 42 אַנטיסעמיטישע אַרויסטרעטונגען. צווישען דער ראָזיגער צאָהל אַנטיסעמיטישע אַרויסטרעטונגען געהען אַריין אויך דער פאַל מיט דער מיידעל בארשיי אין באָברויסק. די אַנטיסעמיטישע פאַלען אויף די פאַבריקען „אָקטיאַבר" „ראָבּרוש", „נאָווקי" און אַנדערע.

אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן אַלסאָוועטישען צוזאַמענפאָהר פון צוקער-אַרבייטער וואָס עפענט זיך די טעג אין מאָסקווע, ווערט מיטגעטיילט אַז כמעט אַלע צוקער-זאַוואָדען אויף אוקראַינע זענען נעסטען פון אַנטיסעמיטען. די אַנטיסעמיטישע כוואַליע האָט זיך בעזונדערס גלאַט פיהלען אויף די פאַבריקען אין שעפּיעטאָווקע, אולאַראָווסק, ראָמבאָטשעווסק, און בריילאָווסק, וואו יודישע אַרבייטער האָבען נאָך ער היום אויסצושטעהן גרויסע צרות.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען.
פעטריקאָווער 10, טעל. 31-86
עמפאַנגט פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאָכמ.

פאָרזיצערין פון אַרבייטס-געריכט אין בערלין — אַ יודישע פרוילין

בערלין, (י.ט.א.) אויפ׳ן אַמט פון פאָרזיצער פון איינעם פון די אַרבייטס-געריכטען פון דער שטאָט בערלין איז בעשטימט געוואָרען די יודישע פרל. ד"ר עדית קלויזנער. עס איז דער ערשטער פאַל אין דייטשלאַנד פון נאָמינירען אַ פרוי אויפ׳ן פאָרזיצער-אַמט אין אַנ׳אַרבייטס-געריכט.

אימפּאָרט און עקספּאָרט אין א"י

ירושלים, (י.ט.א.) דער אימפּאָרט פון אויסלענדישע סחורות קיין ארץ-ישראל אין ערשטען פערטעל 1929 האָט בעטראָפען 1,813,152 פונט (אין דעם זעלבען פעריאָד 1928 — 1,570,084 פונט). דער עקספּאָרט פון ארץ-ישראל האָט פאַר דער זעלבער צייט בעטראָפען 545,486 (אין יאַנואַר-מערץ 1928 — 640,146 פונט).

אינסטיטוט פאַר אויגען-קראַנקהייטען

ירושלים, (י.ט.א.) דאָ ווייַלט איצט דער אָקוליסט ד"ר י. גאָלדשטיין פון סינאַ-שפּיטאָל אין ניו-יאָרק, דער בעזוך פון ד"ר גאָלדשטיין שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער שפּענדונג פון אַמעריקאַנער פילאַנטראָפּ י. ד. מאָריסאָן לטובת דער שאַפונג פון אַנ׳אינסטיטוט פאַר אויגען-קראַנקהייטען אין דער פּראָיעקטירטער קליניק ביי דער העברעאישער אוניווערזיטעט.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פעטריקאָווער 37, 2. שט. פראָנט.
אַנאַליזען פון קאַל, מאָרין, לייכען א. אַ. א.
מאָרגן-אַנאַליז - 4 זל.

פוילישער גענעראַל-קאָמיסאַר וועגען די דאַנציגער דעמאָנסטראַציעס

דאַנציג 30 (טעלעפאָניש) צוזיב׳ן 10 יאָהריגען טאָג פון אונטערשרייבען דער ווערסאַילער טראַקטאַט זענען פאָרגעקומען דעמאָנסטראַציעס געגען די בעשטימונגען פון ווערסאַילער טראַקטאַט, וועלכע האָבען אָבגעריסען דאַנציג פון דייטשלאַנד. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט דע[…] פוילישער גענעראַל-קאָמיסאַר אין דאַנציג שטראַוס בורגער זיך געווענדעט צום דאַנציגער סענאַט מיט דער אָנווייזונג, אַז דאַנציג מוז היטען די בעשטי[…] מונגען פון ווערסאַילער טראַקטאַט און די רעכ[…] וואָס זענען דורכ׳ן דאָזיגען טראַקטאַט אָנערקענ[…] פאַר פוילען. ווייטער האָט דער גענעראַל קאָמיס[…] אָנגעוויזען, אַז מאַניפעסטאַציעס וועלכע זענע[…] פאָרגעקומען זענען שעדליך פאַר די ווירטשאַפ[…] ליכע אינטערעסען פון פוילען און דאַנציג.

ענין כותל מערבי אין דער מאַנדאַט-קאָמיסיע

ירושלים, 30 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) ד[…] ועד לאומי האָט זיך טעלעגראַפיש געווענדעט [..] דער מאַנדאַט-קאָמיסיע מיט דער בקשה, אַז זאָל אָפּהאַלטען מיט׳ן בעטראַכטען דעם ע[…] פון כותל מערבי ביז דער ועד לאומי וועט צושט[…] לען פרישע מאַטעריאַלען אין דעם ענין.

רעקאָרד פון „יודישער אחדות

פּראָג. (י.ט.א.) אין דעם קליינעם סלאָוו[…] קישען שטעטעל סטראָפּקאָוו, וואָס צעהלט סה[…] 2200 איינוואוינער (דערפון אַנ׳ערך 1200 יודע[…] זענען פאָרגעקומען שטאָט-ראַט-וואַהלען, צו וו[…] כע עס זענען אַרויסגעשטעלט געוואָרען 13 ל[…] טעס, דערפון גאַנצע 9 יודישע.

נייע העברעאישע וואָכענשריפט

ירושלים. (י.ט.א.) אונטער דער רעד[…] ציע פון ד"ר אליה בלאַנק האָט דאָ אָנגעהויב[…] צו ערשיינען אַ נייע וואָכענשריפט א. נ. „ירושל[…] די אַרויסגעבער האָבען זיך געשטעלט אַלס אַ[…] גאַבע צו פלעגען דעם מאָראַלישען פאָרשריט דער יודישער בעפעלקערונג אין ארץ-ישראל.

אַרום דער „יודישער אַגענ[…]

פּראָג. (י.ט.א.) דאָ איז פאָרגעקומען קאָנפערענץ פון טשעכאָסלאָוואַקישען יודענ[…] פאַר וועהלען אַ רעפּרעזענטאַנץ אין דער „י[…] שער אַגענץ". אין „אַגענץ"-ראַט זענען געווע[…] געוואָרען דער פרעזידענט פון דער טשעכאָס[…] וואַקישער „בני-ברית-לאָזשע" ד"ר יוסף פּאַ[…] און ד"ר אינוש. אַרמין וויינער. עס איז אָנגו[…] מען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, וואָס פאָדערט [..] דאָס טשעכאָסלאָוואַקישע יודענטום אָנטייל נעמען אין דער ארץ-ישראל-אויפבוי-אַרבייט.

לעאָן בלום אויסגעוועהלט [..] דער יודישער אגענץ

פּאַריז, 30 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) דער ציאַליסטישער פיהרער לעאָן בלום איז אויסגעווע[…] געוואָרען אַלס פערטרעטער פון פראַנצויזיש[…] דענטום אין דער פערברייטערטער יודישער אַג[…] לעאָן בלום האָט די וואַהל אָנגענומען.

[…]H. WOŁKOWYSKI
נעגעלניאַנא 25, טעל. 87-[…]
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און וועני[…]
רישע קראַנקהייטען. מענער
שוועכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנ[…]
לונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
עמפאַנגט פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4[…]

יאר. „נײער פאלקסבלאט" יאר.
1 יולי 1929 — 1 יולי 1929

לעצטער אקט פון טשעכאוויטש'עס פּראצעס אין מלוכה־טריבונאל

פּרטים פון דער לעצטער זיצונג

זעלטען ווען בײ א פּראצעס האט אין דעם געריכטס־זאל און ארום איהם געהערשט א־א אנגעשטרענגטע און דענערווירטע שטימונג, ווי דאס איז געווען בעת'ן פּראצעס פון העכסטען מלוכה־טריבונאל וועגען ענין טשעכאוויטש. דער מלוכה־טריבונאל, וועלכער האט גע'משפּט צום ערשטען מאל אין'ם זעלבסטשטענדיגען פּוילען האט אויף זיך קאנצענטרירט די אויפמערקזאמקייט פון גאנצען לאנד און די העכסטע אנשטרענגונג איז נעקומען שבת אין נאכט ווען ס'האט געזאלט ארויסגעטראגען ווערען דער אורטייל.

צעהן א זייגער אינדערפריה איז דער זיצונגס זאל פון געריכט ווידער אנגעפולט געווארען מיט פּובליקום, ס'קומט אריין דאס געריכטס־טריבונאל און פערנעהמט זיינע ערטער. דער פרעזעס פון טריבונאל סופּינסקי, לייענט איבער די פארמולירטע פראגען אין זייער לעצטער רעדאקציע.

דאן ערקלערט פּרעזעס סופּינסקי אז די מיטגלידער פון טריבונאל האבען איהם מיטגעטיילט, האס אדוו. פּאסכאלסקי, האט, רעדענדיג וועגען פארשלאג פון רעפ. ליבערמאן, בנוגע די 8 זמיליאן זלאטעס וועלכע זענען ארויסגעגעבען געווארען אויף וואהל־אגיטאציע פאר ב.ב. זיך אויסגעדריקט: אפשר דארפען זיי פערטיילט ווערען לויט'ן פּארטיי־שליסעל? כ'דארף בעמאנען, אז דער דאזיגער אויסדרוק איז געווען נישט קיין געלונגענער און נישט אויפ'ן ארט.

אדוו. פּאסכאלסקי ערקלערט, אז ער האט עם געזאגט אין צוזאמענהאנג מיט רעפ. ליבערמאנס רעדע, און וועלכער ער האט געזאגט, אז דער בעטראג קאן ווערען אויפגעמאהנט. דער סטאטוט פון מלוכה־טריבונאל זעהט נישט פאר קיין ציווילע פּאלגען, דערפאר האלט ער דאס אריינפיהרען דעם דאזיגען מאמענט וועלכער איז נישט געשטיצט אויף קיין שום סטאטוט פונקט, פאר נישט צולעסיג.

די אויספארשונג איז פערענדיגט און פרעזעס סופּינסקי ערקלערט, אז 4א זייגער וועט ארויסגעטראגען ווערען דער אורטייל.

אין די קולוארען איז די ענטגילטיגע פארמולירונג לעבהאפט קאמענטירט געווארען. מ'ווייסט אן אז דער טריבונאל האט אריינגעשטעלט דאס ווארט „בעוואוסטזיניג" (אומישלניע) א.ז., אז די פראגע קלינגט צ.ב. „צי איז מיניסטער טשעכאוויטש בעוואוסטזיניג בעגאנגען א פערברעכען דורך א.א.וו." דורכדעם האט זיך דער טריבונאל געשטעלט אויפ'ן שטאנדפונקט פון אדוו. פּאסכאלסקי אז די בעשולדיגונג פון סיים רעדט נאר וועגען א בעוואוסטזיניגען פערברעכען.

4 א זייגער איז דער זאל פון טריבונאל־געריכט שוין ווידער פול. אדוו. פּאסכאלסקי געהט ארום א דענערווירטער, מיניסטער טשעכאוויטש זיצט אין א ווינקעל און שמועסט מיט פערשידענע הויכגעשטעלטע פּערזאנען. דאס פּובליקום ווארט אונגעדולדיג, אבער מ'דערוויסט זיך, אז דער אורטייל וועט איצט נישט פערעפענטליכט ווערען, דאס וועט פּאסירען ערשט א־ום 7 א זייגער אין אווענד. מ'דערצעהלט, אז אויף דער זיצונג פון טריבונאל קומט פאר א הייסער וויכוח. מ'ווייסט דערבײ אן, אז צווישען די דרייצעהן מיטגלידער פון טריבונאל זענען פערהאן 9 אדוואקאטען, צווישען זיי — די גרעסטע יורידישע אויטאריטעטען פון פּוילען, איינער פון זיי זאל האבען געהאלטען א 2־שעה'דיגע רעדע.

די אנשטרענגונג דערגרייכט דעם העכסטען גראד. ס'קומט אן דער יוסטיץ־מיניסטער, וויצע־פינאנץ־מיניסטער, דער דירעקטאר פון פּאליטישען דעפּארטאמענט, העכערע בעאמטע פון פערש. מיניסטעריומס, אדוואקאטען, פינאנציסטען.

ערשט ארום 9 א זייגער נאך 11 שעה'דיגע בעראטונגען פון טריבונאל דערהערט זיך א קלונג, ס'קומט אריין דער טריבונאל, אלע הויבען זיך אויף פון די ערטער, מ'ערווארט דאס לייענען פון'ם אורטייל, ווען מיט אמאל דערהערט זיך: „זעצט אייך"! אלע זענען איבערראשט — הייסט עס, אז ס'וועט נישט זיין קיין אורטייל. דער עולם זעצט זיך און ביי א טויטער שטילקייט לייענט איבער דער פארזיצער פון געריכטס־טריבונאל סופּינסקי די דעציזיע וועגען אפּלעגען דעם פּראצעס.

מיניסטער טשעכאוויטש טוט א מאך סקעפּטיש מיט דער האנד. אלע ווענדען די אויגען צום פערטיידיגער און צו דעם בעשולדיגער — ווער האט געוואונען, די רעגירונג צי דער סיים?

רעפ. ליבערמאן איז צופרידען: ער האלט, אז ס'האט געוואונען דער סיים, אבער אויך אדוו. פּאסכאלסקי איז צופרידען. צופרידען זענען אויך די מיטגלידער פון'ם מלוכה־טריבונאל: דערווייל האבען זיי געפינען דעם בעסטען אויסוועג און זיך געאייניגט אויף אנ'איינשטימיגען בעשלוס.

אהן זיגער

נאכ'ן בעשלוס פון מלוכה־טריבונאל

דער פּראצעס אין מלוכה־טריבונאל געגען דעם געוו. פינאנץ־מיניסטער טשעכאוויטש, איז נישט פערענדיגט געווארען. ביים סאמע קולמינאציאנס־פונקט ווען דער טריבונאל האט געדארפט ארויסטראגען דעם אורטייל, איז דער פּראצעס אפּגעשטעלט געווארען. ס'וואלט אבער געווען א טעות צו מיינען, אז דער בעשלוס פון מלוכה־טריבונאל זאגט גארנישט, די דעציזיע איז זיכער, א נצחון פון סיים, אלס גאנצעס, אבער נישט פון די בעשולדיגער, עס איז א קלאפּ פאר די געגנער פון סיים אבער נישט פאר'ן בעשולדיגטען.

דער טריבונאל האט איינשטימיג ערקלערט, אז נאר דער סיים האט דאס רעכט צו בעשטימען קרעדיטען און די רעגירונג איז מחויב זיך צוצופּאססען צו די דאזיגע בעשטימונגען און זיי אויסצופיהרען דער טריבונאל האט דערביי דייטליך ערקלערט, אז די רעגירונג האט די פליכט פארצושטעלען די צוגאב־קרעדיטען, נישט קוקענדיג אויף דעם, צי די רעכנונגען זענען שוין געשלאסען צי נישט.

דער טריבונאל האט אנערקענט, אז דער אויספארשונגס־מאטעריאל איז נאך נישט קאמפּלעט און דארף ערגענצט ווערען דורך א מעריטארישען בעשלוס פון סיים, וועלכער זאל ערקלערען צי די צוגאב־קרעדיטען זענען געווען צוועקמעסיגע אדער נישט, פערשטעהט זיך, אז פון דעם דאזיגען בעשלוס איז פיל אפּהענגיג דער מעריטארישער אורטייל פון מלוכה־טריבונאל. די פּרינציפּיעלע טענה פון סיים האט א ווי־ארום געזיגט, דער טריבונאל האט ערקלערט, אז דאס צופּאסען זיך צום ביודזשעט און דאס אפּגעבען חשבון פון די הוצאות פאר'ן סיים איז א קאנסטיטוציאנעלע פליכט פון דער רעגירונג.

פון דער אנדערער זייט האט אבער אויך דער בעשולדיגטער אלס פּערזאן קיין שום אורטייל דורך דער דעציזיע נישט בעקומען. דאס צוריקשיקען דעם גאנצען ענין אין סיים אריין בעדייט, אז דער סיים איידער ער געהט מאכען בעשולדיגונגען דארף ער זיין גענוי בעקאנט דערמיט, אויף וואס די איבערשרייטונגען זענען אויסגעגעבען געווארען, זענען זיי געווען צוועקמעסיגע דארף מען דאך נישט בעשולדיגען, זענען דאס געווען נישט קיין צוועקמעסיגע, איז די זאך פון סיים דאס אפּען צו ערקלערען.

דער פאקט, וואס דער בעשלוס איז דורכ'ן טריבונאל אנגענומען געווארען איינשטימיג, בעווייזט, אז דער מלוכה־טריבונאל האט לויט די עקזיסטירענדע געזעצען בשום־אופן נישט געקענט אנדערש האנדלען.

דער „עקספּרעס פּאראנני" איז, זעהט אויס, נישט צופרידען פון דער דאזיגער דעציזיע און שרייבט „אז דער מארשאל פּילסודסקי איז געווען גערעכט, ווען ער האט ערקלערט, אז די פּאראגראפען, וואס זענען צוזאמענגעשטעלט דורכ'ן סיים, האבען פון מלוכה־טריבונאל געמאכט א סעניאר־קאנווענט, וואו ס'רעגירט שטענדיג דער קאמפּראמיס און עס קומט קיינמאל נישט צו קיין קלארע און דרייסטע ענטשיידונגען.

וויענדיג געבונדען מיט א א געזעץ, האט דער טריבונאל זיך געשטעלט 16 פראגען, נאר צוליב דעם כדי נישט צו געבען קיין ענטפער צי דער געוועזענער מיניסטער טשעכאוויטש איז שולדיג, אדער נישט, דער קאמפּראמיס פון דער דעציזיע פון מלוכה־טריבונאל איז געווארען א פארם, אין וועלכער עס האט זיך געמוזט נוקם־זיין די פּויערישע סיים־ארבייט, דאס זעלבע איז אויך מיט'ן פּויערישען בעשולדיגונגס־אקט פון סיים".

איצט וועט דער ענין נאטירליכערווייזע מוזען איבערגעהן אין סיים אריין, ס'פרעגט זיך ווידער: צי וועלען די מאסגעבענדע אינסטאנצען צוזאמענרופען דעם סיים, כדי ער זאל זיך קענען מיט דעם ענין זיך בעשעפטיגען און צווייטענס, אויב דער סיים וועט יא צוזאמענגערופען ווערען צי וועט די אפּאזיציע קאנסעקווענט ווייטער יפיהרען די בעשולדיגונג און אנהויבען צו אנאליזירען יעדע אויסגאבע פון די ביודזשעט־איבערשרייטונגען, וואס בעטרעפען 566 מיליאן, כדי פעסטצושטעלען, וועלכע פון די אויסגאבען זענען געווען צוועקמעסיגע און וועלכע נישט. דאס איז א לאנגע פּראצעדור און דער אונאנגענעהמער קאמף, צווישען סיים און דער רעגירונג קען זיך לאנג פערציהען און נישט שטענדיג וועט זיין נוצליך פאר ביידע צדדים די דאזיגע ענינים עפענטליך פאר דער גאנצער וועלט צו בעהאנדלען. ב

אויף דער ווייטערדיגער טאקטיק פון די צדדים, דארף מען דעריבער איצט ווארטען.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען. ספּעציעל פאר לונגען־און הארץ־קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע
אין דער היים פון 5—3 נאכמיטאג.

די יודען אין טשעכאסלאוואקיען

א „תכלית" פאר'ן יונגען דור און דער אוועקגעהענדער אלטער דור

אין א מאסקווער רוסישען זשורנאל, האט דער בעקאנטער רוסיש־יודישער שריפטשטעלער איליא ערענבורג, אפּגעדרוקט א רייזע־בריף וועגען די יודען אין טשעכאסלאוואקיען. דאס געניטע אויג פון'ם אלץ־זעהענדיגען פעסימיסט, האט ווי מ'קאן דרינגען פון דער דאזיגער בעשרייבונג נישט אלץ דערזעהען. ווייניגסטענס נישט אלץ גענוי פערצייכענט; אבער דאס פערצייכענטע איז גאנץ אינטערעסאנט אפּט „נוי־איש" געזעהן... און מיר ברענגען עס פאר אונזערע לעזער. רעד.

אין יעדען סלאוואקישען דארף געפינט זיך אומבעדינגט כאטש איין יוד — א קרעטשמער. ס'איז לייכטער דארט זיך אדורכצולעבען זיך אהן א „פּאראד" (א גלח) איידער אהן אזא יוד. אויב עס איז נאך דא א געוועלבעל בעזונדער פון'ם שענק, איז עס א סימן, אז אין דארף זענען פערהאן 2 יודען, און אויב אין דארף זענען פערהאן עטליכע געוועלבלעך, טא זייט זיכער, אז ערגיץ צווישען א שייער און א סטאדאלע האט זיך בעהאלטען אויך א שוהל צום דאווענען.

אין מערב־ און צענטראל־סלאוואקיען זענען די יודען „ציוויליזירטע": זיי טראגען אייראפּעאישע קליידונג, רעדען מאדיאריש. אדער דייטש און פון אלע „מצוות לא תעשה" פיהרען זיי אויס בלויז איינע, וואס איז אמווייניגסטענס שווער צום אויספיהרען. זיי ווילען זיין ציוויליזירטע געוועלבער און ליבעראלע קרעטשמער. דערפון שטאמען אלע צרות: די קינדער פערשטעהען נישט די עלטערן.

יעדער קרעטשמער, טריי זיינע נאציאנאלע טראדיציעס, איז זיכער, אז זיינע קינדער וועלען גע־ניאל און זיי וועלען זיך זיכער ארויסשלאגען „פאר מענשען", ד.ה. זיי וועלען ווערען מיניסטארען, אדער אין ערגסטען פאל — מעקלער. צו דעם מוז מען קענען די מלוכה־שפּראך.

פריהער האבען זיי אלע גערעדט דייטש, און זענען געווען זעהר ווייט פון לינגוויסטישע פּראבלעמען; האט זיך אבער אנגעהויבען די מאדיאריזאציע. בודאפּעשט — איז א גרויסע שטאט, א הויפּט־שטאט.

האבען די טאטעס, וועלכע האבען אליין גערעדט דייטש, אנגעהויבען שיקען זייערע קינדער אין די מאדיארישע שולען. מאדיאריש איז א שווערע שפּראך, אבער קאריערע איז א הייליגער ענין און — ס'איז אויסגעוואקסען א דור, וואס רעדט מאדיאריש. וואלט שוין אלץ געווען גוט, איז אויסגעבראכען א וועלט־קריג, און אלס פּועל־יוצא — א נייע מלוכה: טשעכאסלאוואקיען.

אין אנהויב האבען די יודען געשמייכעלט: מ'עט זעהן אויף ווי לאנג... אבער ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז — אויף לאנג, און ס'איז אויפגעשוואומען א נייע פראגע: וואס פאר א שפּראך דארף מען איצט לערנען. פראג איז א גרויסע שטאט, א הויפּט־שטאט... וואו ס'איז נאר מעגליך — צי דאס איז אין סלאוואקיען, צי דאס איז אין קארפּאטען רוסלאנד, שיקען די יודען זייערע קינדער אין די טשעכישע שולען.

די פּויערן האבען עס גערן. אז ס'פלעגט אנקומען עפּעס א פאפּיר פון שטאט, ווער פלעגט איהם קענען איבערלייענען, אז נישט דער קרעטשמער? ער קען אויך אנשרייבען אנ'אדרעס קיין אמעריקא; דערביי איז צו איהם נישט שווער אנצוקומען, דאך נישט קיין „פּאראד", און אפילו נישט דער לעהרער — ס'איז דאך א שטיקעל „איינענער".

קיין אנטיסעמיטיזם איז אין סלאוואקיען כמעט נישטא: דאס איז א בעשעפטיגונג פון א פּאר אויסגעטרוקנטע זשורנאליסטען וועלכע האבען זייערע קענטענישען פון דער וועלט־פּאליטיק געשעפּט פון דער פּוילישער „רוואַ נראשע". פאר'ן אמת'ן אנטיסעמיטיזם איז נאך דא נישטא קיין באדען: די סלאוואקען האבען נאך נישט קיין אייגענע קרעטשמער, און האבען ווייניג דאקטוירים און דענטיסטען, און דער קרעטשמער בארגט א כוסה... נאך זיין טאכטער — אזוי איז שוין דער מנהג — שלעפּען זיך די דארפישע פּאצעטען. די פרומע זקנים האבען דרך־ארץ פאר'ן קרעטשמער: „ער היט אפּ זיין גלויבען". דעם קרעטשמערס זוהן לייענט א צייטונג און ווייסט זעהר פיל פערשידענע נייעכען.

אין מזרח־סלאוואקיען און אין קארפּאטען־רוסלאנד איז נאך פערבליבען א מנהג אז א פּויער מוז אויף נייאהר אנקערמאנען א יודען בין צו זעט, אויב נישט וועט פּאסירען אנ'אומגליק. יודען עסען אבער נישט קיין טריפה, האט מען געפונען אנ'אויסוועג: מ'גיט זיי אין נאטור מעהר: גרויפּען, פּוטער, און ווען איז נעבעך צו די יאהרען — אויב ס'איז נישטא קיין יוד, אדער אויב ער צוקריגט זיך און קומט נישט! קורץ — דער יוד איז א זאך וואס מ'קען זיך אהן איהם נישט בעגעהן אינ'ם סלאוואקישען דערפעל.

אין מזרח־סלאוואקיען זענען די יודען אנדערע: דאס זענען חסידים, וואס זענען ענג פערבונדען מיט זייערע פּוילישע ברידער. זיי טראגען לאנגע קאפּאטעס; שבת טוען זיי אן שטריימלעך, פּאנטאפעל, ווייסע זאקען. זיי רעדען יודיש און לייענען נישט קיין צייטונגען. די דאזיגע פאנאטיקער האבען דעם לעבענסלוסטיגען חסידיזם פערוואנדעלט אין א קייט פון פערבאטען און אבערגלויבענס. אין מונקאטש האבען נישט לאנג צוויי רבי'ם זיך געגענזייטיג מחרים געווען, און זייערע אנהענגערם האבען זיך געגענזייטיג מכבד געווען מיט שטעקענס און שטיינער, אזוי, אז אינ'ם „רעליגיעזען דיספּוט" האט זיך געמוזט אריינמישען פּאליציי.

מיר זענען נעקומען אין א פערווארפען דערפעל, ביי דער פּוילישער גרעניץ. נישטא קיין פּאפּיראסען, וואו איז דא א טראפיק? אריינקומענדיג אין קרעטשמע, טרעף איך א גרויסען יודען מיט לאנגע פאות, זיצט איבער א גרויסען לערערנעם ספר. לייכטער...

ס'שטעלט זיך ארויס, אז היינט איז שבת, די טאבאק־געוועלבער זענען מלוכהשע אונטערנעהמונגען און זיי דארפען זיין אפען אויך שבת. די פּויערים ווייסען שוין און גרייטען זיך אן פון פריהער. נאר מיר זענען אריינגעפאלען אונגערווארטעט.

„ווארט א ווײלע"! מ'שיקט נאך א שבת־גוי, איז עס אבער א הייסע צייט אין דארף, אלע זענען אין פעלד ביי דער ארבייט.

— „נעהמט אליין די פּאפּיראסען, דארט אין ווינקעל"!

— „וויפיל קאסטען זיי?"

— „איהר ווייסט דאך".

— „ניין, כ'ווייס נישט".

דאן הער איך א שעפּטשע, שטיל אז דער איבערשטער זאל נישט אונטערהערען:

— „זיבען העלער!"...

און דער אלטער שאקעלט זיך ווידער איבער'ן אלטען ספר און איז אוודאי מתפּלל, אז ס'זאל איהם געשענקט ווערען זיין נייע עבירה.

וואס איז דא צו שמועסען: געלד האבען די קרעטשמער ליב!

א יונגער עטנאגראף באנאטירעוו איז צופוס א דורכגעגאנגען גאנץ קארפּאטען־רוסלאנד איבעראל האבען איהם די פּויערים מכבד געווען מיט ברויט און זויער־מילך, נישט־נעהמענדיג דערפאר בעצאהלט, אזוי אז ער האט ממש פערגעסען וועגען די געזעצען פון דער קאפּיטאליסטישער געזעלשאפט, פאלט ער אבער אמאל אריין צו א יודישען קרעטשמער, טרינקט אויס א גלאז טיי און דאנקט, און יענער א דערשראקענער שפּרינגט־אויף: „קיין שום דאנק, איין קראנע!"

אין צפון־סלאוואקיען געפינט זיך א שטעטעל באַרדיעוו, סלאוואקען זענען דארט ווייניג, אלץ — רוטענער, יודען און ציגיינער. יודען געפינען זיך דארט אנ'ערך טויזענד נפשות, פון זיי זענען 800 קרעמער און האנדווערקער, וואס לעבען זיך אדורך און 200 זענען ארימעלייט און לעבען פון דעם, וואס זיי בעטלען ביי די 800, געהענדיג פון הויז צו הויז, נאטירליך, אז זיי זענען אלע חסידים, כ'בין אהין אריינגעפאלען פרייטאג צו נאכטס. פון אלע פענסטער הערט זיך אנ'אומעטיג געזאנג, אין יעדען הויז איז א „שטיבעל", וואו מ'דאווענט. אין דער הויפּט שוהל כאפּען די חסידים א ריקודל. אפילו אין די שטובען פון די בעטלער, זענען אנגעצונדען ליכט. צו די דאזיגע יודען איז נישט צוצוטרעטען: זיי וועלען אייך פערקויפען א בולקע, אדער זייף, אבער רעדען וועלען זיי מיט אייך — נישט. געהט איהר פערביי מיט א פאטאגראפישען אפּאראט, וועלען זיי אויף יעדען פאל פערדעקען זיך דאס פנים מיט די הענד.

אין שטעטעל זענען פערהאן 14 אפּיקורסים, מיט זיי רעדט קיינער נישט, ווייסט איהר, ווער עס זענען די דאזיגע געפעהרליכע רעוואלוציאנערען?

(ווייטער זעה 6־טע זייט)

ניער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

1 מאנטאג — כג סיון תרפ"ט — יולי
זון-אויפגאנג 3.17
זון-אונטערגאנג 8.00

נעכטיגער שארפער וואהל-קאמף
צום 16-טען ציוניסטישען קאנגרעס
רעזולטאט פון די וואהלען

נעכטען זענען אין לאדז פארגעקומען וואהלען צום 16. ציוניסטישען קאנגרעס.

ווי בעקאנט, וועהלט די שטאט לאדז צוזאמען מיט דער וואיעוואדזטווע 6 דעלעגאטען צום קאנגרעס, ווייל אין דער וואיעוואדזטווע זענען פערקויפט געווארען אנ'ערך 18 טויזענד שקלים. די שקלים זענען איינהייטליכע ד. ה., אז אלע ציוניסטישע פראקציעס און גרופען קויפען א'ים דעמזעלבען שקל און די וואהלען פון דעלעגאטען צום קאנגרעס קומען פאר אויף פראפארציאנעלע יסודות.

אין לאדז האבען זיך צו די וואהלען געשטעלט 6 גרופען, וועלכע האבען בעקומען די נומערן פון די צענטראל-ליסטעס אויף גאנץ פוילען: די ראדיקאלע ציוניסטען (על המשמר) ליסטע 1, די אלגעמיינע ציוניסטען (עת לבנות) ליסטע 2, מזרחי — ליסטע 3, רעוויזיאניסטען — ליסטע 4, „התאחדות" „השומר-הצעיר" — ליסטע 3 און די רעכטע פועלי-ציון — ליסטע 6. די גרופען האבען געבילדעט אנ'אלגעמיינעם צענטראלען וואהל-קאמיטעט. די ווארשאווער צענטראלע האט דעם קאמיטעט בעשטעטיגט און בעשטימט אויך א וואהל-קאמיסאר.

דערווייל איז צווישען די לאדזער מיטגלידער פונ'ם וואהל-קאמיטעט ענטשטאנען א סכסוך ארום דער פראגע, אין וועלכען לאקאל ס'זאלען פארקומען די וואהלען. דער פארשטעהער פון „מזרחי" האט פערלאנגט, אז די וואהלען זאלען פארקומען אין א נייטראלען ארט און פארגעשלאגען דעם לאקאל פונ'ם ענגלישען זאל. איהם האט געשטיצט דער פארשטעהער פון „התאחדות". דאגעגען האבען זיך די פערטרעטער פון „עת-לבנות", „על המשמר", רעוויזיאניסטען און רעכטע פועלי-ציון ארויסגעזאגט, אז די וואהלען זאלען פארקומען אין לאקאל פון ציוניסטישען „יער עירוני" אויף ציגעל-גאס, וועלכער איז נייטראל אין ציוניסטישען זין; אגב איז דאס דער פאפולערסטער לאקאל אין שטאט, וואו ס'געפינט זיך אויך דער „קרן-קימת" און „קרן היסוד".

אזוי ווי צו קיין הסכם איז נישט געקומען, האט די מעהרהייט מיט'ן וואהל-קאמיסאר בעשטימט, אז די וואהלען קומען פאר אויף ציגעל-גאס 4 און „מזרחי" און „התאחדות" האט בעשטימט אלס וואהל לאקאל דעם ענגלישען זאל.

נעכטען זענען די וואהלען פארגעקומען. די פרעקווענץ איז געווען נישט קיין גרויסע. ס'האבען געשטימט אנ'ערך 50 פראצ. פון די וועהלער. אין ענגלישען זאל זענען געלעגען נאר די רשימות פון די „מזרחי" און „התאחדות"-שוקלים. אבער ס'האבען דארט געשטימט אויך איבער 150 שוקלים פון אנדערע גרופירונגען. מ'האט זיי אריינגעטראגען אין די רשימות און גענומען פון זיי אונטערשריפטען, אז זיי האבען געוועהלט.

אויך אויף ציגעל-גאס 4 האבען געוועהלט שוקלים פון די „מזרחי" און „התאחדות"-רשימות.

אין אלגעמיין זענען די וואהלען א דורך רוהיג. 10 א זייגער זענען די אורנעס געשלאסען געווארען און מ'האט אנגעהויבען צעהלען די שטימען.

צוליב דעם, וואס די ביידע גרופען האבען געגענזייטיג נישט געהאט ביי די אנדערע קיין פערטרעטער, רעכענט מען, אז די וואהלען וועלען גע"פסל'ט ווערען און דער ענין וועט אריבער אין קאנגרעס-געריכט.

די וואהל-רעזולטאטען

אין דער וואהל-קאמיסיע ציגעל-גאס 4 האבען געוועהלט אין לאדז אנ'ערך 40 פראצ. שוקלים.

נומער 1 (על המשמר) 256;
נומער 2 (עת לבנות) 635;
נומער 3 (מזרחי) 24;
נומער 4 (רעוויזיאניסטען) 170;
נומער 5 (התאחדות) 31;
נומער 6 (רעכטע פועלי ציון) 195
צוזאמען 1314 שטימען און 3 געפסלטע.

•

אין דעם צווייטען גערופענעם נייטראלען לאקאל פון הויפט וואהל-קאמיטעט אל. 1 מאי 2 האבען זיך בעטייליגט ס"ה 1322 וועהלער, פון וועלכען ס'זענען געפסל'ט געווארען 11.

דער רעזולטאט איז פאלגענדער:

נומער 1 (על המשמר) 26;
נומער 2 (עת לבנות) 12;
נומער 3 („מזרחי") 699;
נומער 4 (רעוויזיאניסטען) 20;
נומער 5 („התאחדות השומר") 541;
נומער 6 (רעכטע פועלי-ציון) 13;

פרעכטיג רעמאנטירט דעם קהלה-לאקאל
נעכטיגע פרעסע-קאנפערענץ אין נייעם זיצונגס-זאל

אין צוזאמענהאנג מיט'ן פערענדיגען דעם רעמאנט פון דעם קהלה-לאקאל איז נעכטען פארגעקומען א פרעסע-קאנפערענץ אין דער קהלה-פערוואלטונג. די פרעסע פארשטעהער האט אויפגענומען דער פרעזעס מינצבערג. אין סעקרעטאר ה' נאדעל.

דער פרעזעס האט ארומגעפירט די זשורנאליסטען איבערן פרעכטיג רעמאנטירטען לאקאל פון דער קהלה און געוויזען די אלע איבערבויאונגען, וואס זענען דארט געמאכט געווארען.

דער לאקאל איז פרעכטיג איינגעארדנעט און פערמאגט פיל בעקוועמליכקייטען. ס'איז אויך איינגעארדנעט געווארען א ספעציעלער זיצונג-זאל מיט א גאלעריע פאר'ן פובליקום.

נאכדעם זענען די פרעסע-פארשטעהער פערבעטען געווארען צו א גלעזעל טיי און דא האט זיך ענטוויקעלט א געמיטליכער שמועס, וועלכען ס'האט אנגעהויבען דער פרעזעס מינצבערג.

אין זיין קורצער רעדע האט ער געדאנקט די פרעסע פאר איהר אביעקטיווען אינפארמירען דער יודישער געזעלשאפט וועגען אלץ, וואס ס'ווערט אפגעטאן אין דער יודישער קהלה. ביי דער געלעגענהייט האט ער ספעציעל אויפמערקזאם געמאכט די פרעסע אויף דעם געלונגענעם אויסגאנג פונ'ם קאמף, וועלכען די קהלה פיהרט שוין זיין 10—12 יאהר פאר בעפרייען די קהלה פון צאהלען פאר היילען יודישע קראנקע, וועלכע דארפען אויסגעהאלטען ווערען פונקט ווי אלע אנדערע דורך זייערע שטאט-פערוואלטונגען.

איצט פיהרט די קהלה א קאמף פאר דעם, אז ס'זאל אויפגעשטעלט ווערען דאס יודישע מתים-שטיבעל אין שפיטאל אויף דריעוונאווסקא. בשעתו איז אינ'ם שפיטאל וואס האט געהערט צו פאזנאנסקי געווען 2 מתים-שטיבלעך פאר קריסטען און פאר יודען. ווען דער מאגיסטראט האט איבערגענומען דעם שפיטאל, זענען געבליבען ביידע מתים-שטיבלעך, לעצטענס איז דאס יודישע מתים-שטיבעל אפגעשאפט געווארען און די יודישע מתים ווערען אראפגעטראגען אין אלגעמיינעם מתים-שטיבעל. די קהלה פאדערט פון מאגיסטראט, אז ס'זאל אויפגעשטעלט ווערען א מתים-שטיבעל פאר די יודישע געשטארבענע און די פאדערונג וועט סוף כל סוף אויסגעפיהרט ווערען.

בכלל בעטאנט ה' מינצבערג פיהרט דורך די קהלה אלץ, וואס די פערוואלטונג צייכענט אן אין איהר טעטיגקייטס פראגראם. אין פערלויף פון דער לעצטער צייט זענען רעאליזירט געווארען א רייה בעשלוסען, צוו. אנד. ווערט שוין די טעג ענדגילטיג געשלאסען דער אפמאך מיט „טאז" וועגען דעם זויגלינג-היים פאר 40 קינדער, וואס וועט אויסגעהאלטען ווערען דורך דער קהלה.

דער בודזשעט איז אויף 1929 שוין אנגענומען און דינסטאג וועט פארקומען א זיצונג פון ראט, וועלכע דארף דעם בודזשעט אננעמען.

צום סוף האט ער אין זיין רעדע אונטערגעשטראכען, אז דער ביורא-פערזאנאל פון דער קהלה בראש מיט'ן סעקרעטאר ה' נאדעל ארבייטען זעהר איבערגעגעבען און פלייסיג און ווירקען זעהר פיל מיט אויפצושטעלען די טעטיגקייט פון דער לאדזער קהלה-פערוואלטונג אויף א געהעריגער הויך.

שווערע אויטא-קאטאסטראפע
מיט'ן אויטאבוס, וואס געהט קייז ווישניאווע-גורע

(—) נעכטען ארום 10 א זייגער פארמיטאג איז אויפ'ן וועג צווישען לאדז און ווידזעוו פארגעקומען א שרעקליכע קאטאסטראפע מיט'ן אנ'. אויטאבוס, וואס איז געגאנגען פון לאדז קיין ווישניאווע-גורא. בעת דער קאטאסטראפע זענען 15 פערזאן פערוואונדעט געווארען, צווישען זיי עטליכע שווער. מיר דערוויסען זיך וועגען דער קאטאסטראפע פאלגענדע פרטים:

9 א זייגער מיט 40 מינוט איז אין אויטאבוס, וואס געהער צו קאזשמיעזש ניעמטשיק, שענקעוויטש 55 ארויסגעפאהרען פון זיין סטאציע ביים טראמוואי אין ווידזעוו. אין אויטאבוס איז פערהאן ארט פאר פירצעהן פערזאן, אבער דער שאפער האט אויפגענומען גאנצע 25 געסט, וועלכע זענען געפאהרען קיין ווישניאווא-גורא. ניעמטשיק אליין האט נישט אנגעפיהרט מיט דעם אויטא, נאר זיינס א בעקאנטער מעכאניק, וועלכער האט היינטיגע וואך רעפערירט דעם אויטאבוס, וואס איז געווען קאליע. דער שאפער איז געפאהרען זעהר שנעל און מ'האט איהם עטליכע מאל אויפמערקזאם געמאכט, אז ער זאל אביסעל איינהאלטען דעם לויף. פלוצלינג דריי קילאמעטער הינטער לאדז האט זיך דער אויטאבוס אנגעהויבען צו וואקלען אויף רעכטס און אויף לינקס און נאך איידער מ'האט זיך בעוויזען צו אריענטירען האט זיך דער גאנצער אויטאבוס מיט די פאסאזשירען איבערגעקעהרט. צווישען די פאסאזשירען זענען געווען 8 פרויען און די געשרייען פון די צוגעדריקטע זענען געווען אין לשער, עטליכע אדורכפאהרענדע אויטאס האבען זיך אפגעשטעלט און מ'האט די אומגליקליכע פאסאזשירען אנגעהויבען ארויסצושלעפען פון הינטער דער פרעס. דערווייל זענען עטליכע מענשען צוגעפאהרען צום נאהנטסטען פאליציי-קאמיסאריאט פון וואנען עס איז אלארמירט געווארען די פאגאטאוויע, וועלכע האט ערטיילט הילף 18 מענשען.

די פערוואונדעטע זענען יוסף עטינגער, (פיעטרקאווער 64) חיים טשערלאוו (יאקובא 2) יוסף קעלאג ראקאטשינער 104) מרדכי ווראנעק (פראנציסקאנער 36) יוסף ווינבערג (זאוואדזקא 12) יוזעף גארשקעוויטש (ראקאטשינער 104) א.א.

דער שאפער איז צוגעצויגען געווארען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט, ער הייסט יאן קאוואלטשיק און וואוינט אויף זגערזשער 5.

* * *

נעכטען שפעט ביינאכט האבען מיר בעקומען א ידיעה, אז ארום 10 א זייגער אין אוונט איז אין אנדערספאל אן אויטאבוס, וואס איז געגאנגען פון לאדז אנגעפאהרען אויף א צווייטען אויטאבוס, וואס האט ארויסגעקירעוועט פון ווישניאווא גורא. עס זאלען דערביי זיין עטליכע פערוואונדעטע. גענויע פרטים פעהלען נאך.

ווילט איהר אז אייערע וואוינונגען זאלען נישט בלייבען אויף הפקר
בשעת איהר זייט אויף זומער-וואוינונגען און אין קור-ערטער?

דאס פערזיכערונגס-ביורא פון ה' מרדכי חיים רומקאווסקי, קילינסקיעגא 105, טעלעפאן 12,50 נעהמט אן אלע ארט אסעקוראציעס פייער און גנבה ספעציעל וואוינונגען. אלע די, וועלכע פאהרען איצט אפ, דארפען תיכף קלינגען טעלעפאן 12,50 ווי זיי וועלען זאפארט בעזוכט ווערען און אדורכפיהרען די אסעקוראציע, בכדי די לאדזער איינוואוינער זאלען אין די זומער-חדשים זיין רוהיג און נישט דארפען מורא האבען פאר גנבות. איז עס זייער אייגענער אינטערעס דאס תיכף אדורכצופיהרען קלינגען טעלעפאן 12,50 אין דער ביורא פון מרדכי חיים רומקאווסקי.

כאראקירי
בעגעהט א יודישער יונגערמאן

(—) נעכטען 3 א זייגער בייטאג איז א יודישער 21-יאהריגער יונגערמאן, שלמה בערקענפעלד אלעקסאנדריסקא 27 בעגאנגען זעלבסטמארד דורך אויפשניידען זיך דעם בויך.

ער איז תיכף אויפ'ן ארט געשטארבען.

די סיבה זאל זיין געוועזען — דער שטארק-נערוועזער צושטאנד, אין וועלכען דער זעלבסטמערדער האט זיך געפונען אין דער לעצטער צייט.

„חסד של אמת" פערנעמט זיך מיט דער קבורה.

*

דער אומגליקליכער זעלבסטמערדער איז שוין פון א לענגערער צייט געווען פאראליזירט אויף ביידע פיס, און די חולאת האט אנגענומען אלץ סכנה'דיגערע פארמען. וואס ווייטער איז בערקענפעלד געווארען אלץ מרה-שחורה'דיגער, ביז עס האט בעשלאגען די טראגישע שעה פון זיין טויט. ער האט זיך אויפגעשניטען דעם בויך, זיצענדיג אין א שטול, און די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט געקאנט בלויז קאנסטאטירען זיין טויט.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצקא 50), ק. כאנדזשינסקי (פיעטריקאווער 164), וו. סאקאלעוויטש (פשעיאזד 19), ר. רעמביעלינסקי (אנדזשעיא 28), י. זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), קאספערקעוויטש (זגערזשער 54), ס. טראווקאווסקי (בזשעזשינער 56).

זאגראוועער רב אין לאדז

אין לאדז ווײלט היינט דער חשוב'ער זאגראוועער רב, הרב הגאון ר' שלמה גראדזינסקי שליט"א ער לאזשירט אין האטעל „ראזענבלום" פיעטריקאווער 38.

ווילט איהר!!!
זיך אסעקורירען אויף לעבען, פייער, גנבה, זעהר גוטע בעקוועמע פאר אייך בעדינגונגען
קלינגט תיכף אן
טעלעפאן 12-50
אין דער פערזיכערונגס-ביורא פון
מרדכי חיים רומקאווסקי
105 קילינסקיעגא 105
איהר וועט זאפארט בעזוכט ווערען, רעיעל און פינקטליך בעהאנדעלט ווערען.
פערזוימט נישט!!
טיכטיגע אגענטען קאנען זיך מעלדען.

Dr. med.
S. Heinrich
ספעציאליסט פאר
קינדער- און אינערליכע קראנקהייטען
עמפפאנגט אין זשאכאוויץ
ווילא סאקאלאווסקי ביי דער באהן-סטאציע

ספּאָרט=בעוועגונג.

„נעמזעטי" (בודאַפּעשט)—„ל.ק.ס." 1:2 (1:1)

נעכטן האָט אין לאָדז געשפּילט איינע פון די שטאַרקסטע אונגאַרישע פּראָפעסיאָנעלע פוס־באַל־קלובן „נעמזעטי" געגן היגן „ל.ק.ס.". די געסט האָבן זיך אַרויסגעוויזן אַלס אַן אויסגע־צייכנטע טעכנישע צוזאַמענגעשפּילטע מאַנשאַפט, אַ טייל שפּילער רעפּרעזענטירן דעם אונגאַרישן פוסבאַל און ס'האָט זיך בשום אופן נישט געוואָלט גלויבן, דאָס די זעלבע מאַנשאַפט האָט מיט אַ טאָג פריהער פערשפּילט אין וואַרשע צו „לעגיאַ"ן.

„נעמזעטי" איז אויפ'ן נעכטיגן מעטש אַרויסגעטרעטן אין פאָלגענדן צוזאַמענשטעל:

גאַלינא, מערעק, פלאָרא, טעט, אָררי, בעל־טשיק, רעמאַי 2., רעמאַי 3., האָרוואַט, קאַטצקי און זינגער.

„ל.ק.ס." מיט איהר געוועהנליכע מאַנשאַפט.

שוין פון אָנהייב אָן ווערט דאָס שפּילן גע־פיהרט אין אַ לעבהאַפטן טעמפּאָ, דער באַלעם לויפט שנעל פון איין טויער צום צווייטן, די געסט ווייזן אַרויס אַ פּראַכטפול קאָפּ־שפּיל, וואָס ענט־ציקט פּשוט דעם עולם. „ל.ק.ס." שפּילט אין דער צייט מעהר אין דעפענסיווע און בלויז פון צייט־צו־צייט פיהרען זיי אַ דורך אָנגריפן, דאָס אויסגעצייכנטע שפּילען פון די געסט ברענגט אָבער אַיין אַ רע־וואַנגעמאַציע אין די „ל.ק.ס."־רייען, בעזונדערס קאָנצענטרירן די 4 יודישע שפּילער מיט פלאָראַ'ן (לינקער פערטיידיגער) און זינגער (רעכטער פליגעל) אין דער שפּיץ און דער 18־טער מינוט שיסט קאַטצקי אַ פריישטאָס צו „ל.ק.ס."־ן און שטעלט דעם רעזולטאַט 0:1 פאַר „נעמזעטי". פון דער צייט אָן שפּילט „ל.ק.ס." זעהר שאַרף, זיי בעמיהען זיך דורכאויס דעם רעזולטאַט אויסצו־גלייכן „נעמזעטי" שלאָפט אָבער אויך נישט, ענטפע־רען אויף אַלע אָנגריפען פון „ל.ק.ס." זיי קאַפּיטו־לירען אָבער, אין דער 41־ער מינוט צו „ל.ק.ס." אָנגריף ווען סאָוויאַק שיסט מיט'ן קאָפּ דאָס אויס־גלייכטויער ביז צו דער העלפט נוצען ביידע מאַנ־שאַפטען נישט מעגליכע געלעגענהייטן צו ערצילען טויערן.

אין דער צווייטער העלפט האָט ווידער „נעמ־זעטי" אַ לייכטע איבערמאַכט נישט קוקענדיג דע־רויף, וואָס זיי שפּילען געגען ווינד. זיי זענען אָבער נישט רעצידירט אונטערן טויער פון „ל.ק.ס." אויך „ל.ק.ס." האָט מעגליכקייטן דעם רעזולטאַט צו פערגרעסערן, אָבער דער אויסגעצייכנטער פלאָ־ראַ ראַטעוועט הערליך אַ פּאָר געפעהרליכע מאָ־מענטן. די שטערן פון „נעמזעטי" רעמאַי 2, אָדרי און זינגער שאָפן אָפט קריטישע מאָמענ־טען פאַר „ל.ק.ס.", בעזונדערס דער לעצטער, וועל־כען קיינער פון „ל.ק.ס." קאָן נישט רעריאָנען, ער איז אָבער נישט אויסגערעכנט ביים שיסען אויפ'ן טויער. אַלע זיינע שאָסען גייען אַריבער איבערן טויער. אין דער זעלבער צייט היט שיין דער אויסגעצייכנטער אָדרי „ל.ק.ס." אָנגריף און לאָזט זי פּשוט נישט אַדורכפיהרען קיין אויסגע־צייכנטע אַקציעס. אין דער 87־ער מינוט בע־קומט ווידער דעם באַלעם זינגער און נאָך זיין וואונדערבאַרע כאָלאָ־לויף שיסט ער שאַרף אין „ל.ק.ס." טויער, וועלכע מילא איז נישט אומשטאַנד אָפּצוואַרטען. נישט קוקענדיג אויף די בעמיהונגען פון ביידע מאַנשאַפטען בלייבט שוין דער רעזולטאַט 1:2 פאַר „נעמזעטי" נישט געענדערט.

ריכטער ה' וואַרענשיקעוויטש־שוואַך.

ב—ן.

„ל.ק.ס." (רעז.)—„קדימה" 3:4 (2:0)

אַלס פאָרמעטש פון איבערנדערמאָהנטען מעטש האָבען געשפּילט „ל.ק.ס." 1 ב. און „קדימה" נישט קוקענדיג דערויף, וואָס „קדימה" האָט געשפּילט דעם צווייטען מעטש האָט זי אַרויסגעוויזן אַ עפעקט פול שפּילען, וואָס האָט פערוואונדערט דעם עולם. „קדימה" האָט מיט איהר טעכניק ווייט איבערגעשטי' דעם „אַ"־קלאַסיגען געגנער.

ביז צו דער העלפט שיסט „קדימה" 2 טויערן פון שעהן אַדורכגעפיהרטע אָנגריפען דורך לובאַ־כינסקי און צענגער.

אין דער צווייטער העלפט פערגרעסערט נאָך „קדימה" דעם רעזולטאַט אויף 0:3, וועלכער ראַט זיך ביז 10 מינוט פאַר'ן סוף. אין די לעצטע מינוטען פאַלט „קדימה" אָפּ פון די כוחות, וואָס גיט די מעג־ליכקייט „ל.ק.ס." צו שיסען 4 טויערן.

פּאַביאַניץ, 30 (טעלעפאָניש).

„הכח" (לאָדז)—„פּ. ט. צ." 1:0 (0:0)

אַ נישט פערדינטע מפּלה האָט היינט גע־ליטען „הכח" אין אַ מייסטערשאַפטס־מעטש געגען די היגע „פּ.ט.צ.", „הכח" האָט אין פערלויף פון 80 מינוט געהאַט די גאַנצע איבערמאַכט און אַפילו נישט אויסגענוצט אַ עלף־מעטער שטויס.

זיבערט — טאָר=מייסטער און קלאָסאָוויטש — שאָסיי=מייסטער פון לאָדזער קרייז

ציקליסטען= און מאָטאָציקליסטען=געיעגען אין העלענאָוו

(אַ) שבת און זונטאָג זענען אין העלענאָוו פאָר־געקומען ציקליסטען־געיעגען און ציקליסטען־געיעד־גען נאָך מאָטאָציקלען. עס האָבען אַנטיילגענומען:

1) קאָללעם (האָלאַנד), וועלכער איז געפיהרט געוואָרען דורכ'ן מאָטאָציקליסט קעהזער (האָלאַנד);

2) דאָרן (דייטשלאַנד), מאָטאָציקליסט נאָוואָקאַט;

3) מאַטשינסקי (שלעזיען) און געפיהרט געוואָרען דורך האַרטוויג (דייטשלאַנד) און 4) יענסען (דע־נעמאַרק) איז געפאָהרען נאָך נאָכ'ן מאָטאָציקעל, וועלכען עס האָט געפיהרט ביכנער (דענעמאַרק).

חוץ זיי האָבען אין די געיעגען אַנטיילגענומען די בעסטע היגע ציקליסטען פון „אוניאָן", „ל. צ. פּ.", „ל.ק.ס.", „שטורם", „רעקאָרד", „בר־כוכבא".

אין ערשטען טאָג האָט פּאַסירט אַן אומגליקס פאַל מיט מאַטשינסקי'ן און זיין לידער האַרטוויג. דער פאַל איז פאָרגעקומען ביי פאָלגענדע בעדינגונ־גען: בעת'ן 40 קילאָמעטער־לויף נאָך מאָטאָרען, וועלכען עס האָט געפיהרט מאַטשינסקי, זיין לידער, מאָטאָציקליסט האַרטוויג איז עפּעס געפּלאַצט ביים מאָטאָר. אין איין רגע האָט זיך האַרטוויג און מאַ־טשינסקי געפונען אונטער די רעדער און עס האָט געדראָהט אַ געפעהרליכע קאַטאַסטראָפע, וואָס איז געלונגען צום גליק אויסצומיידען.

ביידע ספּאָרטלער, סיי מאַטשינסקי, סיי האַרט־וויג זענען בעשעדיגט געוואָרען.

אויך דעם צווייטען טאָג זענען פאָרגעקומען די זעלבע לויפען, וואָס אין ערשטען טאָג. חוץ די אַטראַקציע מיט די אויסלענדישע פאָהרערס זענען אויך זונטאָג פאָרגעקומען געיעגען וועגען טאָר־מייסטער פון לאָדזער קרייז.

אין די פאַרלויפען האָבען זיך זעהר גוט אויס־געצייכנט וויטעלסאָן און רעכטמאַן, ביידע פון „בר־כוכבא", וועלכע האָבען פערנומען דער ערשטער דאָס 2. אָרט און דער צווייטער — דאָס דריטע אָרט. חוץ דעם האָבען זיך אויסגעצייכנט רעכטמאַן (בר־כוכבא) אין פּרעמיען־לויף, ערצילענדיג די פּרעמיע פון לויף, און וויטעלסאָן, וועלכער איז געווען איינער פון די 4 אין דער מאַנשאַפט, וואָס האָט געווינט אין דעם מאַנשאַפט־לויף.

דעם טאָר־מייסטער טיטעל פון לאָדזער קרייז האָט געוואונען זיבערט. די לעצטע 200 מעטער איז זיבערט אַדורכגעפאָהרען אין פערלויף פון 13 און איין פינפטעל סעקונדע. דאָס צווייטע אָרט האָט פערנו־מען שמידט. דאָס דריטע בראַונער און דאָס 4 פּוש.

קאַפּלאַ האָט אין די געיעגען נישט אַנטייל־גענומען.

פון די אויסלענדישע ציקליסטען האָט דעם בעסטען רעזולטאַט ערצילט דאָרן (דייטשלאַנד) מיט קעהזער'ן און יענסען (דענערמאַרק) מיט ביכנערן.

* * *

פאַרמיטאָג זענען אויף דעם שאָסיי קרושיוויע אונטער זגערוש, פאָרגעקומען געיעגען וועגען שאָ־סיי־מייסטער־טיטעל פון לאָדזער קרייז. אַלס ערש־טער איז דעם שטח פון 100 קילאָמעטער אַדורכ־געפאָהרען קלאָסאָוויטש אין פערלויף פון 3 שעה און 10 מינוט. אַלס 2־טער איז אָנגעקומען סאָבאָ־לעווסקי (קאַליש). דאָס 3־טע אָרט האָט פער־נומען קאָלאָדרויעטשיק.

ספּאָרט-יום-טוב אין ספּאָלע

ספּאָלע, 30 (ספּ. טעל.).

מיט דער איניציאַטיוו פון מלוכה־פּרעזידענט ה' מאָשטשיצקי איז דעם פערגאַנגענעם פרייטאָג און שבת פאָרגעקומען אַ גרויסער ספּאָרט יום־טוב אין ספּאַלער ספּאָרט־סטאַדיאָן. מיט'ן איינאָרדנען פון דער אימפּרעזע האָט זיך פערנומען דער לאָד־זער קרייז־אַמט פאַר מיליטערישער צוגרייטונג און ספּאָרט־ערציהונג.

פרייטאָג זענען פאָרגעקומען פאָרלויפען און פאַר־קאַמפען פון אַלערליי ספּאָרטען. שבת איז פער־זענליך אָנוועזענד געווען מלוכה־פּרעזידענט ה' מאָש־טשיצקי, פּרעמיער־מיניסטער שוויטאַלסקי און אַ רייה מיניסטאָרען.

שבת אינדערפריה איז פאָרגעקומען אַ דעפי־לאַדע פאַר'ן מלוכה־פּרעזידענט און פּרעמיער־מי־ניסטער שוויטאַלסקי.

נאָכמיטאָג זענען פאָרגעקומען ספּאָרט־שפּילען אין וועלכע ס'רוב ערשטע ערטער האָבען פערנומען לאָדזער.

צום סוף האָט דער מלוכה־פּרעזידענט מאָש־טשיצקי פערזענליך איבערגעגעבען די בעסטע־ספּאָרטלער ווערטפולע אויסצייכנונגען. (א).

צום טורן- און ספּאָרט-פעסט אין העלענאָוו פון „מאָרגענשטערן"

שבת פאַרמיטאָג האָבען זיך ביי די „מאָרגענ־שטערן"־ספּאָרטלער שוין אָנגעהויבען די גענעראַל־פּרובען צו דעם גרויסען טורן־ און ספּאָרט־פעסט, וועלכער קומט פאָר שבת. דעם 6־טען יולי אויפ'ן ספּאָרט־פּלאַץ אין העלענאָוו.

די טורן־איבונגען אויפ'ן פרייען פּלאַץ אין פּאָניאַטאָווסקי־פּאַרק האָבען צוגעצויגען זעהר אַ סך נייגעריגע, וועלכע האָבען זיך צוגעקוקט צו די פער־שידענע „קונצען" פון די מענער־ און פרויען־גרופּען. איבער דער גאַנצער ברייט פון פּלאַץ זענען געשטאַנען אַ פּאָר הונדערט ספּאָרטלער, וועלכע האָבען מיט זייער פּרעציזען אויספיהרען פון די פערשידענאַרטיגע איבונגען, געשאַפען אַ פּרעכטיגע סימפאָניע פון מוסקולען־שפּיל.

בעזונדער אימפּאָנאַנט פאַלט אויס דער אויפ־מאַרש פון די 300 ספּאָרטלער, דאָס איז אַ קאָמ־בינאַציע פון אַ רייה געבראָכענע ליניען, וועלכע שליסען זיך צוזאַמען אין פאַרמיגע ווינקלען.

דער לאַנגיעריגער בעוואוסטער גלאַט=כשר'ער רעסטאָראַן פון צ. ראָזענבלום, פּיעטריקאָווער 38

גיט איין צום סעזאָן שמאַקהאַפטע מיטאָגען צום פּרייז פון 2.50 זל. אָן

גלייכצייטיג מעלדע איך, אַז עס איז צו בעקומען מילכיגע פרישטיקען אין אוונדברויטען. שנעלע בעהאַנדלונג.

מיט אַכטונג צ. ראָזענבלום, 38 פּיעטריקאָווער 38.

גרויסע וועקסעל=אַפערע אַרעסטירט די אַפעריסטען

פון סאָסנאָוויץ איז מען מודיע:

די פּאָליציי האָט ענטדעקט אַ גרויסע וועקסעל אַפערע, וואָס האָט זיך פערצויגען איבער לאָדז און אַ רייה גרעסערע פּוילישע שטעט: וואַרשאַ, ביאַליסטאָק, בילִיץ, סאָסנאָוויץ און אַנד. זייט אַ געוויסער צייט האָט די אויספאָרשונגס־פּאָליציי בע־קומען אָנקלאַגעס, אַז ס'האָבען זיך אין אומלויף בעוויזען וועקסלען אויף גרעסערע בעטראַגען, וואָס זענען געווען אויסגעשטעלט דורך שוין געשטאָרבענע, אָדער אויגאַנצען נישט עקזיסטירענדע פּערזאָנען. אַנדערע זענען געווען פערזעהן מיט פאַלשע אונ־טערשריפטען, אָדער פאַלשע זשירעס.

די אויספאָרשונג, וועלכע האָט געדויערט אַ לענגערע צייט, האָט פעסטגעשטעלט, אַז די צענט־ראַלע פון וואַנען די ראָזיגע וועקסלען שטאַמען, געפינט זיך ואין סאָסנאָוויץ און, אַז דער הויפּט־מאַכער פון דער „פאַבריק" איז אַ געוויסער מאַ־נעלע ראָזענבערג. וועלכע מ'האָט דאָרט געהאַלטען פאַר אַן אַדוואָקאַט. ער האָט אין וואַרשאַ, לאָדז, ביאַליסטאָק, בילִיץ און אַנד. געהאַט זיינע מענשען, וועלכע פלעגען איהם אינפאָרמירען וועגען סוחרים, וואָס קלויבען זיך באַנקראָטירען. זייערע וועקסלען פלעגט ער זשירירען מיט נעמען פון געשטאָרבענע, אָדער שוין נישט עקזיסטירענדע פירמעס, אַמאָל אינגאַנצען אויסגעטראַכטע, פלעגט איינקויפען אין לאָדז טעקסטיל־סחורות און געבען אין רעקונג די ראָזיגע וועקסלען. די סחורה פלעגט ער באַלד רעאַ־ליזירען, פערקויפענדיג פאַר מזומן, נאַטירליך מיט אַ פערלוסט פון 30 ביז 40 פּראָצ.

די פּאָליציי האָט אַרעסטירט דעם אַדוואָקאַט אין זיין לוקסוס־וואוינונג, ווי ס'האָט זיך אַרויס־געשטעלט איז די וואוינונג געווען אַ געמיטעטע. די ביז איצט פעסטגעשטעלטע אַפערעס דערגרייכען ביז איבער אַ האַלבען מיליאָן. צוזאַמען מיט'ן „אַד־וואָקאַט" זענען אַרעסטירט געוואָרען זיינע צוויי הויפּט מיטאַרבייטער — יאַן ווילטשינסקי פון סאָסנאָוויץ און הערמאַן בראַטעק פון לאָדז.

די ווייטערדיגע אויספאָרשונג ווערט געפיהרט.

באַראַכאָוו-ביבליאָטעק אָרגאַניזירט אַן עקסקורסיע פון איהרע לעזער אויף דער פּוזנער אויסשטעלונג

צוליב דעם אינטערעס, וועלכען ס'האָט אַרויסגערופען די פּוזנער אויסשטעלונג ביי די לייענער פון דער באָראָכאָוו ביבליאָטעק, האָט די ביבליאָטעק בעשלאָסען צו אָרגאַניזירען אַן אויס־פלוג פון איהרע לייענער קיין פּוזנאַן אויף דעם 26, 27 און 28 יולי.

די עקסקורסיע וועט אויך אונטער דער אָנ־פיהרונג פון אַ ספּעציעלען אינסטרוקטאָר בעזוכען אַ חוץ דער אויסשטעלונג דעם דאָרטיגען מוזיי און אַלע אַנדערע וויכטיגע אַלטערטימליכקייטען.

מעלדונגען

פון די פּראָפעסיאָנעלע „אָרט"־וואַרשטאַטען

דערמיט ווערט בעקאַנט געמאַכט, אַז עס זע־נען פאַראַן איינינגע פרייע ערטער זיך צו לערנען מעכאַנישע קאַנטאָן זאַקען־אַרבייט, מעכאַנישע וועבע־ריי, אויך אויף זייד־אַרבייט, מעכאַנישע שפּולען און טרייבען צו סוועטערס און זאָקען, מעכאַניש קעטלען, מאַשין־שטיקעריי און פערשידענע טעכ־ניקען פון האַנד־שטיקעריי, מאַניקיור און אָנדולאַציע.

פערשרייבען קאָן מען זיך אין ביוראָ פון „אָרט", וואָלטשאַנסקא 27, אין די ביוראָ־שעהן.

אַכטונג שרער!

איהר ווערט גערופען פערשרייבען זיך אין אייער פעראיין פּיעטריקאָווער 56 וו. 63. עס ליגט אין אייער אייגענעם אינטערעס. איניגכען קומט פאָר די גרינדונגס־פערזאַמלונג מיט וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג. פערשרייבט זיך כדי צו קענען אַנטייל נעמען אין דער פערזאַמלונג.

Dr. med.
RACHELA LEWI
ספּעצ. קינדער־קראַנקהייטן
נעהמט אָן אין דער לעטשניצע „Vita" (פּעטריקאָווער 45, טעל. 47-44) פון 3 ביז האַלב 5 נ"מ

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן.

גאַסטראָלען פון בעריהמטער סובּרעטין און געזאַנגס־ליבהאַבער
ווערא קאַניעווסקא און פּאול ברייטמאַן
מיט'ן אַנטייל פון מאַקס ברין.

היינט, מאָנטאָג, דעם 1־טען, 9 אָוונד צו פּאָפּול. פּרייזען פון 1 ביז 2.50
„דאָס חזנ'דל"
אין 3 אַקטען פון שטיינבערג — מיט געזאַנג און טענץ.
ראָל „דאָס חזנ'דל"—ווערא קאַניעווסקא, ראָל „דוד"—פּ. ברייטמאַן.

מאָרגען, דינסטאָג, דעם 2־טען יולי, 9 אָוונד—די אין לאָדז בעליבטע פּיעסע
ווערא קאַניעווסקא אין איהר ליבלינגס־ראָל אַלס
די יודישע שיקסע
אין 3 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ.
ראָל „פעלאַשקאַ"—ווערא קאַניעווסקא, ראָל „יוסף"—פּ. ברייטמאַן.
די הכנסה געהט לטובת דעם פעראיין „עזרת אחים"
עס נעמט אַנטייל דאָס גאַנצע פּערסאָנאַל.
אַדמיניסטראַטאָר: מ. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישער לייטער: ל. זעלמאַן.
בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע־קאַסע.
אַנאָנס!!! אין פאָרבערייטונג „רייזעלע פון יאַפאַ!"

טובערקולאַז, טענץ און פערווײַלונג

(נאָטיצען פון אַ רייזע)

געבענשט איז דאָס שווייצאַרישע לאַנד מיט איהרע וואונדער־שיינע בערג און פּאַלען, מור־מלענדיגע וואַסערפאַלען און גלעטשערים, וועלכע ציהען זיך ווי ווילבע־נע פינקלענדיגע שניי עקער־גען דער שמעלצענדיגער זון. ליגט זי, די גאַנצע שווייצאַרישע געגענד אַ צעשפּרייטע אויף איהר שטח, תמיד אַ פרישע אוא, אַ פייכטע ווי אַט ערשט פערענדיגטער פּיוזאַש־געמעל פון אַ גרויסען קינ־סטלער. דאַכט אייך, אַז אַזאַ שיינקייט קען נאָר אויסגעטראַכט ווערען אין קענינגרייך פון מענשלי־כער פאַנטאַזיע, און דאָך זעהט איהר עס אַלץ לעבעדיג פאַר אייך.

ס׳איז אַ שווייצאַרישער בלויער בעגינען, אין דער שעה, ווען אַ געדיכטער נעבעל קייקעלט זיך פון ערגיץ אומבעמערקט און צעלייגט זיך ווי אַ שפּרייטעך איבער בערג און טאָלען.

די באַהן, וואָס האָט אונז געפיהרט, פון דער שווייצאַרישער גרעניץ איבער ציריך, איז שטיין גע־בליבען ביי דער סטאַנציע לאַנקוואַרט. פון דאַנען זיך אויפגעהויבען הויך, צום האַרץ פון גרויבינדי־נער קאַנטאָן, וועלכער ליגט אַ זיבען, אַכט טויזענד פוס די הויך איבער דער איבערפלאַך פון ים, מוז מען זיך איבערזעצען אין אַ ספּעציעלער באַהן, וואָס איז צוגעפּאַסט צום קלעטערען אויף די בערג. אַ עלעקטרישע איז זי געמאַכט געוואָרען די באַהן כדי נישט צו פערדאַרבען מיט רויך פון דער מאַשין די ריינע לופט, וועלכע איז דאָרט די הייל־ערין פון קראַנקע לונגען.

זיץ איך אין קליינעם וואַגאָן פון דער בערג־באַהן און קוק אַרויס דורכ׳ן פענסטער. דער ווילד־בערנער נעפּעל צערינט ביסלעכווייז און אנשטאָט איהם בלייבט ליגען אויף די בערג אַ דינער שניי־שיכט ווי אַ ווילבערנער שטויב, לאַנגזאַם הויבט זיך די זון, קלעטערנדיג אויף די בערג אַרויף. די באַהן שלענגעלט זיך, אַרומגאַרטלענדיג די בערג אַלץ העכער און העכער, שניידט זיך דורך טונעלען אויף מיילע, ווייט און קריכט אויפסניי אַ דערהויבענע אויף נאָך אַ פּאָר טויזענד פוס. אָט פליהט זי פער־ביי ביים ראַנד פון אַן אָפּגרונד, דער קאָפּ נעמט שווינדלען אַרויסקוקענדיג, דאַכט זיך אָט־אָט און די גאַנצע באַהן קייקעלט זיך אַראָפּ און ווערט פערפאַלען אין תהום.

ווער עס קוקט זיך צו און בעטראַכט די גאַנצע בערגיגע געגענט, וואָס איז, נישט קוקענדיג אויף איהר אַלמעכטיגקייט, דורכגעשניטען מיט שמאָ־לענע רעלסען און געוואָרען צוטריטלעך פאַר׳ן מענשליכען טראָט, יענער קען צוזעהן, אויף ווי ווייט דער מענש איז ביז היינטיגען טאָג אַרויס דער זיגער פון קאַמף מיט דער אוראַלטער נאַטור.

איז נאָך צו היינטיגען טאָג די שווייץ כמעט די איינציגע פון די אייראָפּעאישע לענדער, וועלכע ציהט צו זיך אַן אַ צאָהל טוריסטען, וואָס קומען כאַפּען אַ קוק אויף אָט דעם פער׳כשופטען ווינ־קעל פון דער נאַטור, קלעטערען אויף די בערג און פערנעמען זיך מיט אַלערליי ספּאָרט־פערווײַלונ־גען. נישט איין ספּאָרטסמאַן, נישט איין נייגע־ריגער טוריסט איז פערטראָגען געוואָרען פון די לאַווינעם אויסהויכענדיג זיין לעצטען אָטעם אונטער׳ן שניי. פיל לעבענס האָבען די בערג פער־שלונגען און פערשלינגען נאָך גאַנץ אָפט אויך צו היינטיגען טאָג, אָבער בעזיגטע זענען זיי, אָט די טויזענדער יאָהריגע פעלזען, שטייען זיי אַלע בעזי־גטע, פון דעם קלענסטען ביז׳ן גרעסטען באַרג, פון דעם צוויי־טויזענד־פוסיגען „יעקב׳ס האָרן״ ביז דער עלף־טויזענד־פוסיגער „יונגפרוי״, מענש קלע־טערט אויף זיי, און דאָס הנאה אויף זייערע אייסגעפרירעמטע רוקענס.

ניבע וטיר אַ קוק אויף די ווינטער־חדשים, ווי עס ציהען זיך פון אַלע גרעניצען מחנותווייז די פערשידענע ספּאָרט־לייט און צעשיטען זיך אי־בערהויפּט איבער דער גאַנצער ליניע, וואָס ציהט זיך פון דאוואָס דורך פּאָנטרעזינאַ קיין סאַן־מאָריץ, וועלכע איז אַרומגערינגעלט מיט די בעריהמטע מאָרטעראַטש־גלעטשער, ערשט דאַן הויבט מען אָן צו פערשטעהן די ראָל, וואָס עס שפּילט כאַ־ן פערמדלענדער די שווייץ.

נאָר נישט פון ספּאָרט אַליין האָט די שווייץ בעקומען איהר גרויסע פּאָפּולאַריטעט אין דער גאַנצער וועלט. אַ גרויסע טייל פון איהר פּאָפּו־לאַריטעט, אויב נישט דער גרעסטער טייל, מוז צו־געשריבען ווערען צו דער ריינער באַרגיגער לופט, וועלכע פערמאָגט אין זיך אַ היילונגס־קראַפט פאַר די לונגען־קראַנקע און פאַר אַנדערע פאָרמען פון דעם טובערקולאָז. האָבען זיך אַזוי די צוויי גרע־סערע שטעט אין די בערג פון גרויבינדענער קאַנ־טאָן, סאַן־מאָריץ און דאוואָס, צעטיילט צווישען זיך זייערע מיסיעס: סאַן־מאָריץ זאָל דינען פאַר׳ן ספּאָרט־צענטער. איז שוין אַזוי איינגעפיהרט, אַז ווער עס קומט פון אויסלאַנד הנאה צו האָבען פון דער שווייצאַרישער נאַטור, טרייבען ספּאָרט, דעם פיהרט די באַהן קיין סאַן־מאָריץ, און פאַר דעם קראַנקען, טובערקולאָז־לײַדענדען איז דער וועג קיין דאוואָס.

סאַן־מאָריץ ליגט זיך אין אַ טאָל אַרומ־גערינגעלט מיט גלעטשערים, ביי אַ שמאָלען פער־שלאָפענעם טייך. זעקס טויזענד פוס די הויך איבער דער איבערפלאַך פון ים געפינט זיך אָט די שטאָט און איז געבענשט מיט עכטען גרויס־שטאָ־טישען אויסזעהן, פערשידענע געשעפטען מיט כל־טוב. דאָס מעהרסטע אָבער זענען דאָ די האָטעלען מיט פּאַנסיאָנען, וועלכע קריכען ממש אין די אויגען אויף יעדען טריט און שריט. נישטאָ דאָ קיין איין סחם פריוואַט־הויז, וואו עס זאָל נישט זיין קיין האָטעל אָדער פּאַנסיאָן. פערמאָגט אויך כאַן־מאַרין מינעראַל־קוואַלען, וואָס זענען אַ גוטער היי־לונגס־מיטעל פאַר די רעוומאַטיזם־לײַדענדע. ווייזט אויס, אָבער, אַז דער גורל האָט געוואָלט, דאָס קיין סאַן־מאַרין זאָל מען נישט קומען קרענקען, נאָר אַ הוליע מאַכען, אַ לעב טאָן מיט גרעסערע טריט ווי געוועהנליך, האָט ער די מינעראַל־קוואַלען אַזוי ווי פערדרוקט, זיי זאָלען זיך אַזוי נישט וואַרפען אין די אויגען, און דערפאַר אַרויסגעשטעלט ווי פאַר אַן אויסשטעלונג די פּראַכטפולע שיינע אומגעבונג מיט די קאָמפּאָרטפולע האָטעלען, וואָס ווינקען און רופען, פערשפּרעכענדיג זייער פיהל. קומט מען אַהער פון אַלע וועלט־טיילען און מען כאַפּט אַריין אַ שטיקעל לעבען אין אַ גיכען טעמפּאָ, אויסער־געוועהנליכער ווי אַנדערש־וואו. אַזאַ קראַפט האָט שוין די בערגיגע געגענד. זי בערוישט די געפיהלען און וועקט תמיד נייע פערלאַנגען. און בנוגע אויפוועקען פערלאַנגען, תאוה׳ס — איז סאַן־מאָריץ אַ גרויסע בריה. אויראַ ד׳סאַן־מאָריץ, די לופט פון סאַן־מאָ־ריץ ווייזט דעם וועג צום פערשלאָסענסטען האַרץ.

(סוף מאָרגען).

אלמוני.

די יודען אין טשעכאָסלאָוואַקיע

(ענדע פון 3־טע זייט).

— ציוניסטען!

בעת די וואַהלען שטימען די באַרריער יודען פאַר דער רעכטסטער פּאַרטיי, פאַר די קאַטוילישע קלעריקאַלען. ס׳קלינגט ווי אַן אַנעקדאָט, ס׳איז אָ־אָבער דער ריכטיגער אמת. ערשטענס — כדי ס׳זאָל זיין אַן אָרדנונג. צווייטענס — כדי צופרידענצו־שטעלען זייערע ערגסטע שונאים; דריטענס — אַז קיינער זאָל זיי חלילה נישט חושד זיין אַז זיי סימפּאַטיזירען עפּיס מיט די משוגענע קאָמוניסטען ווי דאָס האָבען געטאָן די יודען אין בודאַפּעשט און מאָסקווע.

נישט ווייט פון שטאָט געפינען זיך הייל־קוואַ־לען. אַהין קומען צופאָהרען זיך היילען חסידים פון סלאָוואַקיי און פון קאַרפּאַטען־רוסלאַנד. זיי פאָה־רען נישט אין קיין אויטאָבוסען. נאָר אויף פוהרען, אַ דאַר בעררעל, פינף מהודרדיגע בערד שאָקלען זיך צו אין טאַקט...

אין דער הייל־קראַפט פון די מינעראַל־וואַסע־רען גלויבען די יודען ווי אין די הייליגע ספרים, להבדיל. ס׳קומען אַהער אַפילו די בעריהמטסטע רביים. זיי געהען אום מיט די טעפּלעך וואַסער אַ־רומגערינגעלט מיט זייערע חסידים־אַנהענגער, וועל־כע כאַפּען אויף יעדעם גאָלדענע וואָרט וואָס דער רבי לאָזט אַרויס צווישען איין זופּ מינעראַל־וואַסער און דעם צווייטען.

דאָ „אַרבייטען״ נישט די רביים, זיי זענען „אין אורלויב״ און אַנשטאָט צו היילען זייערע חסי־דים מיט חכמה און תורה, היילען זיי זייער אייגען גוף פון די פערעלטערטע קאַטאַרען...

ביים פּאָפּראַד האָב איך געזעהן אַ דערפעל, וואו ס׳געפינט זיך אַ בעריהמטע ישיבה, אַהין ווע־רען געשיקט בלאַסע יונגעלייט מיט לאַנגע פאות; דאָרט לערנען זיי תלמוד, אַרומגערינגעלט מיט געגנרז און רחמנות־בליקען פון די סלאָוואַקישע פּויערטעס, ס׳געהען פערביי יאָהרען און יאָהרען. דער בחור׳ל קייקעלט אַלץ אַרויף די פּאה אויפ׳ן פינגער און פּלפּולט זיך איבער דעם, וואָס האָט געמיינט צו זאָגען מיט דעם אָדער יענעם אויסדרוק רבי עקיבה.

ער זעהט נישט די געגנט, נישט די פּויערטעס, נישט דעם העלען הימעל, נישט דאָס גאַנצע לעבען. ער איז פריהצייטיג טויט, און צי בעקומט דען נישט מיט׳ן דאָזיגען גוטווילינען טויט אַ תיקון די לע־גענדאַרע לעבענספעהיגקייט פון דעם אַלטען פאָלק?

איליאַ ערענבורג.

יורידישע עצות

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רע־דאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט״ ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן

יורידישע אָפּטיילונג

פון „נייעם פאָלקסבלאַט״.

כדי דערלאַנגען אַן׳אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלייגט ווערען דער קופּאָן פון דער לעצטער וואָך, ווען די אָנפראַגע ווערט פאָרגעלעגט. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9403 ג. ח.

גלאַט סתם אָהן בעגרינדעטע סבה קאָן מען זיך נישט ענטזאָגען צו בעטייליגען זיך אין דער ראַדע פאַמילינע.

די צאָל פון 6 איז נישט נוגע ברידער און שוועסטער, זייער צאָל איז נישט בעגרעניצט.

פריילינס קאָנען זיך צו יעדער צייט ענט־זאָגען אָנטייל צו נעמען אין דער ראַדע פאַ־מילינע.

9404 אַ טרייער לעזער פון קאַמיענגאַ 22: איהר קאָנט בעזונדער פערפיהרען אַ פּראָ־צעס וועגען צוריקגעבען אייך די געריכטס־קאָסטען.

Sz. K. 9405

די אַלמנה איז פעראַנטוואָרטליך פאַר די חובות פון איהר פערשטאָרבענעם מאַן.

פונקט, ווי אַנדערע יורשים, קאָן אויך די אַלמנה זיך בעפרייען פון דער פליכט צו צאָהלען די שולדיג־געבליבענע דורכ׳ן פערשטאָרבענעם מאַנס חובות, אָפּזאָגענדיג זיך געריכטליך פון דער ירושה.

9407 משה פון קילינסקיעגאָ:
9408 נומר 33:
9409 אַ שטענדיגער לעזער פון קאַמיענגאַ:
9410 וואָלף וויגדאָראָוויטש:
9411 נאָטען:
9412 יאָר פון זשעראָמסקיעגאָ 43:
9413 דער חסידישער טיטענמאַכער:
9414 מאָריץ פריזירמאַן:

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פער־שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאָכמ. מיטברענגענדיג די צייטונג.

9415 פּרק ש.

אויב אייער טאָכטער איז נאָך נישט אַלט קיין 21 יאָהר, האָט זי אַליין נישט קיין רעכט צו פערקלאָגען, נאָר איהר מוזט דעם פּראָצעס פערפיהרען אין איהר נאָמען.

עס דראָהט דעם שולדיגען אומסגעפעהר 2 וואָכען אַרעסט צווענטועל אַ געלד־שטראָף.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקע

קאָנסטאַנטינער 9, טעל. 27-81.

ספּעציאַליזירען פון 12—2 און פון 5—7. נאָכמיטאָג [illegible] לאַבאָראַטאָריע. נגערדשער 17 פון 11—40 און פון 3—5

יודישער אַקטיאָר אויף זיין וואַנדערונג

פון ווייראַ קאַניעווסקאַ

(רייזע־איינדריקען)

.8

ווען דאָס קינד פון דער יאַפּאַנערין איז אַלט געוועזען אַ יאָהר איז איהר מאַן, צוליב אַר־בייטסלאָזיגקייט אוועקגעפאָהרען קיין בראַזיליען און דאָרט געאַרבייט. ער האָט זיין פרוי שטאַרק ליב געהאַט, אָבער נאָך מעהר זיין קינד. דער יאַפּאַנישער עמיגראַנט האָט געהונגערט און אוועקגעלעגט אַ גראָשען צו אַ גראָשען, כדי וואָס גיכער צו ברענגען קיין בראַזיל זיין הייסגעליבטע פרוי, די יודישע טאָכטער און נאָך מעהר גע־ליבט קינד, די גאַנצע צייט האָט ער געשריבען זיין פרוי, ווי אַזוי זי זאָל ערציהען דאָס קינד, ווי אַזוי זי זאָל מיט איהם מאַכען די לאַנגע רייזע, ווי אַזוי ער וועט זיי אָפּוואַרטען ביי דער שיף אין ריאָ און ווי אַזוי זיי וועלען זיך מיט׳ן קינד איינאָרדנען דאָס צוקונפטיגע לעבען אין בראַזיל.

ענדליך איז געקומען דער לאַנג־ערוואַרטעטער מאָמענט ווען די יאַפּאַנערין מיט איהר 3 יעהריג קינד זענען אוועקגעפאָהרען צו זייער מאַן אין פאָטער אין דער ווייטער וועלט, און דאָ פּלוצלונג אַזאַ אומגליק, אויפ׳ן וועג איז איהר צוליב דער עפּידעמיע וואָס האָט אויסגעבראָכען אויף דער שיף דאָס קינד אָפּגעשטאָרבען.

אָט דאָס איז געווען די סיבה פאַרוואָס די יאַפּאַנערין איז געווען אַזוי פּשוט בעוואוסטלאָז צוליב איהר אומגליק, זי האָט מיר אויף אַ גע־בראָכענעם רוסיש ערקלערט, אַז ביז די שיף וועט דערגעהען ביז ריאָ־דע־זשאַנעראָ וועט זי בעגעהן זעלבסטמאָרד, ווייל זי קען זיך גאָרנישט פאָרשטעלען ווי אַזוי זי וועט זיך בעווייזען פאַר איהר מאַן, וועלכער וועט זי אָפּוואַרטען ביי דער שיף, אָהן דעם קינד.

די ערצעהלונג פון דער יאַפּאַנערין האָט מיך פּשוט ערשיטערט און איך האָב געזוכט אַן עצה מיט וואָס צו העלפען דער אָרימער פרוי, איבריגענס ביין איך געווען איבערצייגט, אַז די יאַפּאַנערין וועט איהר פּלאַן אויספיהרען און וועט בעגעהן זעלבסטמאָרד.

איך האָב דעריבער צוגעטראַכט אַזאַ פּלאַן, איך האָב מיך געווענדעט צום דעלעגאַט פון פּוילישען אַרבייטס־מיניסטעריום און איהם דער־צעהלט די גאַנצע שרעקליכע געשיכטע, דערביי האָב איך געבעטען, אַז ער זאָל אַריינגעהען צום יאַפּאַנישען וויצע־קאָנסול, וועלכע איז ווי איך האָב שוין בעמערקט, אויך געפאָהרען מיט אונ־זער שיף, ער זאָל איהם דערצעהלען די געשיכטע און בעטען, אַז ער אַלס יאַפּאַנישער קאָנסול זאָל נעהמען אונטער זיין אויפזיכט די אומגליקליכע פרוי.

דער פּוילישער מלוכה בעאַמטער איז גלייך אוועק צום יאַפּאַנישען קאָנסול און באַלד זענען זיי ביידע צוזאַמען מיט מיר אַראָפּ אין דער דריטער קלאַס צו דער טרויערנדער מוטער. דער קאָנסול האָט קודם־כל פעראָרדענט, אַז די יאַ־פּאַנערין זאָל אַרויסגענומען ווערען אין דער ערשטער קלאַס, כדי מען זאָל זיי שטענדיג האָ־בען אויפ׳ן אויג, דאַן האָט ער פעראָרדענט, אַז ביים אַראָפּגעהען פון דער שיף זאָל מען די פרוי נישט אַוועקפיהרען צוזאַמען מיט דער גאַנצער גרופּע עמיגראַנטען, נאָר זי זאָל אַראָפּגעהען צוזאַמען מיט איהם, דעם קאָנסול, די פעראָרדנונג איז אויסגעפיהרט געוואָרען.

מיר זענען געווען אַנדערהאַלבען טאָג ווייט פון ריאָ. אויף דער שיף זענען געווען 8 געשטאָר־בענע קינדער און אין אָוועגד האָט מען זיך געגרייט צו דער צערעמאָניע פון דער „קבורה״ — דאָס הייסט פון אַריינוואַרפען אין וואַסער די 8 טויטע קערפּערלעך, די צערעמאָניע איז פאָר־געקומען לויט דער יאַפּאַנישער טראַדיציע, די טויטע קערפּערס זענען איינגעפּאַקט געוואָרען אין פּעקלעך, אין זיי זענען אַריינגעלייגט געוואָרען די אָפיציעלע דאָקומענטען פון די פערשטאָרבענע קינדער, אָנגעשריבענע יחוס־בריף זייערע. ווייטער זענען אין די „פּעקלעך״ איינגעפּאַקט געוואָרען פּרוכטען, רייז, ראָזשינקעס א. א. וו. דאַן האָט זיך אָנגעהויבען אַ שטיל געבעט און געוויין, בעת וועלכער מ׳האָט קיינעמס קול נישט געהערט, אַ חוץ דאָס קול פון אונזער יודישע יאַפּאַנערין, דאָס דאָזיגע געבעט און געוויין, וואָס האָט גע־מאַכט אַן׳ערשיטערנדען איינדרוק. האָט געדויערט מעהר ווי אַ שעה צייט, דאַן האָבען די מאַטראָ־סען איינציגווייז אַראָפּגעלאָזען די 8 טויטע פּעק־לעך אין וואַסער אַריין ביי די דונערען פון רע־וואָלווער און ביקסען־שאָסען, וואָס זענען אָפּגע־געבען געוואָרען פון שיף. אין אַ מורא׳דיג גע־דריקטער שטימונג פון אַלע פּאַסאַזשירען האָט זיך אונזער שיף דערנעהנטערט צום פּאָרט. פון דערווייטענס האָט מען שוין געזעהען הונדערטער מענשען, וועלכע האָבען געפּאָכעט מיט ווייסע טיכלעך, בעגריסענדיג די אָנגעקומענע. דאָס האָ־בען די בראַזילאַנער עמיגראַנטען אָפּגעוואַרט זייערע פרויען און קינדער, מיר זענען די גאַנצע צייט מיט אונזער באַגאַזש געשטאַנען נאָהענט דער יאַפּאַנישער פרוי, וועלכע האָט זיך קוים געהאַלטען אויף די פיס און איז אונטערגעהאַל־טען געוואָרען דורך דעם יאַפּאַנישען קאָנסול וואָס האָט שוין נישט אָפּגעטרעטען פון איהר זייט דעם מאָמענט ווען ער האָט זיך דערוואוסט וועגען איהרע האַרצרייסענדע איבערלעבענישען.

ביים אָנקומען אין פּאָרט האָט מען אַלע עמיגראַנטען אַוועקגעפיהרט, וואַהרשיינליך אין עמיגראַציע־אַמט, דער קאָנסול איז געבליבען אויף דער שיף מיט דער יאַפּאַנערין, אויפ׳ן וועג איז געשטאַנען דער יאַפּאַנערינס מאַן און האָט מיט נייגיריגע בליקען אַדורכגעקוקט די שורות עמי־גראַנטען וואָס זענען געפיהרט געוואָרען אין אַמט. ער האָט זיין פרוי דאָרט נישט געזעהען און ער איז ווייטער געבליבען שטעהען אויפ׳ן ברעג, דערווייל איז אָנגעקומען דער קאָנסול מיט דער אומגליקליכער פרוי. דער יאַפּאַנער זעהט אויס האָט זיך גלייך אָריענטירט וועגען וואָס דאָ האַנ־דעלט זיך, האָט אַרויסגעלאָזען אַן׳אומענשליכען געשריי און איז געפאַלען אין אָרעמס פון זיין פרוי וואָס איז אין דעם מאָמענט געפאַלען אָהן בעוואוסטזיין.

דער קאָנסול מיט דעם יאַפּאַנישען פּאָר־פּאָלק האָבען זיך אַריינגעזעצט אין אַן׳אויטאָ און זענען אוועקגעפאָהרען, וואָס מיט זיי איז געוואָ־רען ווייס איך עד־היום נישט.

(סוף).

נישט בלויז שלאָפען און עסען

נאָר אַ גייציגע, וואַרעמע משפחה־אַטמאָספער

אַרום דער טראַגעדיע — מנשה פרידלענדער

(אַ בריף פון בערלין)

מנשה פרידלענדער איז דורכ'ן געריכט פערמשפט געוואָרען אויף זעקס יאָהר טורמע. דער פאַר־אַרעסט ווערט איהם פערעכענט. דער אורטייל האָט געמאַכט אַ שטאַרקען איינדרוק.

*

ביז איינס אַ זייגער האָט געדויערט דאָס ערשטע וואָרט פון'ם בעשולדיגטען, און ווען ער האָט געענדיגט איז די שטימונג אין זאַל געווען ווייט נישט פאַר איהם: אַן'אונסימפּאַטיש בחור'ל. אָבער נאָך דער פּויזע, ווען די עדות האָבען דערצעהלט וועגען זייערע בעגעגענישען מיט משה'ן, האָט זיך די שטימונג געענדערט: אַ יונגער בחור, אַפּגעשטויסען פון זיינע חברים, האָט ער אַלעמאָל געמוזט אָפּטרעטען אויפ'ן הינטערגרונד, ער איז אָבער געווען זיכער, אין זיך, שטאַרק איינגעליבט, און האָט געשטרעבט צו בענעהן עפּעס אַ גרויסע טאַט.

ס'ווערט קלאָר די טראַגעדיע: ביי דער זייט לעבט מיט איהם זיין ברודער וואַלדעמאַר, אַ שטאַרקער יונג, מיט געניג אינטעליגענץ, אַז ער זאָל זיך קענען האַלטען אויבען־אויף, אַ פוטבאַליסט, אַ באָקסער, אַ שווימער... ער האָט אַלעמאָל געוואָלט זיין דער ראש־המדברים. מנשה'ן פלעגט ער נישט לאָזען דעם קאָפּ אויפהויבען. פלעגט ער נישט פערשווייגען — פלעגט ער אַריינכאַפּען פון איהם אַ פּאַקס! — דערצעהלט איינער פון זיינע חברים.

ערשט דאָ אויפ'ן פּראָצעס האָט מנשה דערפיהלט די קרובהשאַפט, די וואַרימע בעציהונג כו' זיינע נאָהענטע. זיי האָבען זיך אַלע געוואָרפען צו איהם, געהאַלזט, געקושט.

דער בעשולדיגטער דערצעהלט, אַז איין מאָל האָט איהם דער ברודער צושלאָגען ביז בלוט. דער רויף פרעגט דער פאָרזיצער: „דאָס איז משמע'ת דער פאַל, וועלכע עס האָט געזעהן אייער מוטער, און וועגען וועלכע זי האָט גאָרנישט געזאָגט?"

בעשולדיגטער: „מיין מוטער האָט תמיד פערטיידיגט מיין ברודער".

דער בעשולדיגטער דערצעהלט ווייטער, אַז אַ יונגע מיידעל, וועלכע איז דערנאָך אָפּגעפאָהרען קיין קאַנאַדאַ האָט איהם פאַרגעוואָרפען, פאַרוואָס ער פערטיידיגט זיך נישט פון זיין ברודער און פעלדעם אָנפאַלען.

צום סוף דערקלערט דער בעשולדיגטער: „איך האָב תמיד מורא געהאַט פאַר מיין ברודער, און איך האָב געפיהלט מיין מאַכטלאָזיגקייט לגבי איהם דאָס האָט פערשטאַרקט מיין כעס צו מיין ברודער.

און גאַנצען הויז איז נישט געווען קיין איין מענש וועלכער זאָל זיך האָבען געשטעלט אויף מיין צד, וועלכער זאָל אויפווייזען מיין ברודער אויף זיין אומגערעכטער בעציהונג צו מיר. דער געפיהל פון מאַכטלאָזיגקייט האָט זיך אַלץ מעהר און מעהר פערשטאַרקט ביי מיר, איך האָב געפּרובט דעם געפיהל צו אונטערדריקען, און כ'האָב דעריבער געשאָסען...

פּערטיידיגער: צי האָט דער אָנגעקלאָגטער זיך צונויפגעשריבען מיט דער מיידעל, וואָס איז דאָ דערמאָהנט נאָך איהר אָפּפאָהרען קיין קאַנאַדע?

אָנגעקלאָגטער: ניין.

פּערטיידיגער: צי האָט די מיידעל ווען נישט איז געווען מנשה פרידלענדער. ער זאָל איהר פערטיידיגען פון טיפאַר און וואַלדעמאַר, אַז צו זי האָט פאַרגעוואָרפען דעם אָנגעקלאָגטען, אַז ער איז צו שוואַך, כדי איהר צו פערטיידיגען?

אָנגעקלאָגטער: יאָ.

פּערטיידיגער: ווי דערקלערט איהר אייער האַנדלונג?

אָנגעקלאָגטער: איך קען זיך נישט אָפּגעבען קיין גענויען חשבון. מיין ברודער האָט מיך תמיד אונטערדריקט, זיך בענוצענדיג מיט מיין שוואַכקייט, צוליב דעם איז אויך געשטיגען מיין האַס צו איהם. איך האָב געוואָלט אויסמיידען די אונטערדריקונג און איך האָב געשאָסען אויף רעכטס און לינקס.

דער עדות שטערנבאַך, וועלכער האָט זיך געלערנט צוזאַמען מיט די ברידער פרידלענדער, האָט מיט זיי גוט געפריינדעט און איז אָפט געווען צו־גאַסט ביי זיי אין דירה. איינמאָל, אין די שילער־יאָהרען האָט ער צוזאַמען מיט זיי אונטערגענומען אויף פיר וואָכען אַ נסיעה אין באָהעמער וואַלד. בעת דער נסיעה האָט פרידלענדער זיך אָפּגעזאָגט אַריינצוגעבען זיין געלד אין דער געמיינזאַמער קאַסע, וואָס די איבעריגע האָבען גערן געטון. שפּעטער האָט דער עדות זיך אָפט בעגעגנט מיט וואַלדעמאַר פרידלענדער. דאָך בעהויפּטעט ער, אַז לאַנג האָט מען מיט וואַלדעמאַר נישט געקענט זיין קיין פריינד, ווייל ער האָט תמיד אַלץ געזוכט צו פערענטפערען מיט'ן פויסט, אַ דאַנק זיין פיזישער איבערגעוויכט ביידע ברידער האָבען שטענדיג זיך געקריגט צווישען זיך. דער עדות האָט אָפט געזעהן, ווי וואַלדעמאַר האָט געשלאָגען זיין ברודער, און מנשה האָט פון איהם זעהר שטאַרק געליטען.

דער שעף פון מנשה פרידלענדער אין דעם פערלאַג וואו ער האָט געאַרבייט, האַלט מנשה'ן פאַר אַן אַרבייטזאַמען יונגערמאַן, וועלכער האָט זיך שטאַרק אינטערעסירט מיט זיין פּראָפעסיע. דער עדות מיינט, אַז דער אינטערעס איז ביי מנשה'ן געווען אַפילו אָפט צו גרויס, און אַז ביי מנשה'ן זענען אָפט אַרויסגעשוואומען פאַנטאַסטישע געדאַנקען.

דער געריכט אינטערעסירט זיך שטאַרק מיט דער פראַגע, ווי אַזוי מנשה האָט בעקומען דעם רעוואָלווער. דער אָנגעקלאָגטער דערצעהלט, אַז מיט עטליכע חדשים פאַר'ן מאָרד איז ער געשעפטליך געווען נישט ווייט פון אַלעקסאַנדער־פּלאַץ, וואו עס איז צו איהם צוגעגאַנגען אַן'אומבעקאַנטער און איהם פאָרגעלעגט אַ רעוואָלווער, וועלכען ער האָט אָפּגעקויפט פאַר צוואַנציג מאַרק. לכתחילה האָט ער מורא געהאַט צוצוריהרען זיך צום רעוואָלווער, שפּעטער אָבער האָט ער זיך צו איהם צוגע־וואוינט און איהם גענומען טראָגען מיט זיך. מנשה זאָגט זיך קאַטעגאָריש אָפּ אָנצורופען דעם הענדלער דערקלערענדיג עס הערמיט, וואָס ער וויל נישט אַ־ריינציהען אין דעם ענין אַ זייטיגען מענשען און איהם טון שאָדען. קורץ פאַר דער בלוטיגער טראַ־געדיע האָט מנשה געהאַט ביי זיך זיבען פּאַטראָנעס.

אין די ווייטערדיגע דערקלערונגען דערצעהלט מנשה ווידער וועגען די פיינדליכע בעציהונגען וועל־כע זענען געווען צווישען איהם און דעם דערמאָר־דעטען ברודער וואַלדעמאַר. לויט דער אויפפאָ־רונג פון געריכט־פאָרזיצער דערצעהלט דער אָנ־געקלאָגטער אַ רייה פאַלען בשעת דער ברודער האָט זיך איבער איהם אָפּגעשפּאָט און האָט איהם גע־שלאָגען, די בעציהונגען האָבען זיך אַזוי פערשאַרפט אַז די ברידער האָבען אויפגעהערט רעדען איינער מיט'ן אַנדערען. דאָס איינציגע וואָס זיי האָט צו־נויפגעבונדען איז געווען, וואָס זיי זענען געשלאָפען אין איין צימער און צוזאַמען געגעסען.

אויך מיט'ן צווייטען קרבן פון דער טראַגעדיע איז מנשה נישט געווען אין גוטע בעציהונגען. זיי האָבען זיך אָפט געשטריטען, און וואַלדעמאַר האָט זיך תמיד געשטעלט אויפ'ן צד פון טיפאַר. דער אָנ־געקלאָגטער דערצעהלט ווייטער די פּרטים פון מאָרד און דעם באָמענט קורץ פאַר דער שיסעריי.

מיר האָבען פאַר זיך אַ בילד פון אַ דורכ־שניטליכער פאַמיליע וואָס איז אַמאָל געווען גוט סיטואירט, אַ טיף בירגערליכע, אַ פאַמיליע, וואו דער פאַמיליע־פאָטער איז פערטון אין די געשעפ־טען און וואו די הויפּטראָל שפּילט דאָס איבער־ליכע. ס'איז נישט געווען, ווער ס'זאָל זיך פערטראַכ־טען איבער דער נשמה פונ'ם קינד: — זי איז דאָך בעהאַלטען אין דער טיף — פון אויסען זעהט מען זי נישט אַרויס...

אַוועלכע פאַמיליעס זענען דאָ אין די טויזענ־דער. שיסערייען קומען פאַר אין איינער פון צענ־ליגער טויזענד און דאָס געריכט וועט נישט לעזען דאָס פּראָבלעם, וואָס האָט איצט געקאָסט צוויי יונגע לעבענס און צובראָכען אַ דריטס.

מנשה איז אַ פערברעכער!

אָבער ווער ס'האָט פערבראַכט 9 שעה אין געריכט און געהערט אַלץ, וואָס איז אַרויסגעזאָגט געוואָרען אָפען און פשוט דורכ'ן דאָזיגען יונגעל, וועט נישט צווייפלען, אַז דאָס איז נישט אַזוי.

ביים יונגעל האָט געליטען זיין איינגעליבע, ס'האָט געליטען דער אינטעלעקט, וואָס איז גע־שטויסען געוואָרען דורך נאָהענטע, נישט נאָר דורכ'ן יונגערען ברודער, וואָס האָט געלעבט אין דער שטי־מונג פון אַרומיגען לעבען.

מנשה איז רעליגיעז געשטימט, קאָנצענטרירט אין זיך. ער איז פאַנאַטיש איבערגעגעבען זיין זאַך. נאָך זיין אַרבייטס־צייט בלייבט ער אינ'ם פערלאַג וואו ער אַרבייט. און פאָדערט נישט פאַר קיין איי־בערשעהן — פשוט ווייל ער האָט ליב די אַרבייט. אַהיים געהן?

— ס'ווילט זיך נישט „כ'האָב דאָך נישט קיין היים!"

אין אַזאַ אַטמאָספערע איז פאָרגעקומען דער אומגליק. און אויב אינ'ם פּראָצעס פון גימנאַזיסט קראַנץ איז געווען אויפגעריסען די סאָציאַלע אַטמאָספערע, אין וועלכער ס'האָט זיך געבאָרען די יוגענד, מוז מען זיך איצט ביים שיין פונ'ם פרידלענ־דער־פּראָצעס פערטראַכטען אויף דעם פּראָבלעם פון פאַמיליע און הויז.

דאָס פאַמיליען־הויז דאַרף געבען נישט נאָר אַ נעלעגער און אַ זאַטען מיטאָג, נאָר עפּעס וויכ־טיגערעס — נשמה־וואַרעמקייט.

ב—א.

דאָרפישע סאָוויעטען ווילען צונעהמען ביי „יקאַ" 35 טראַק־טאָרען, גיט זיי „יקאַ" איבער צום „קאָמזעט"

מאָסקוואַ. (יט"א) עס ווערט מיטגעטיילט, אַז 35 טראַקטאָרען, וואָס די „יקאַ" פערמאָגט אין די יודישע קאָלאָניעס פון זאַפּאָראָזשע און מאַריאו פּאָל וועלען איבערגעגעבען ווערען דעם „קאָמזעט", דעם רעגירונגס־קאָמיטעט, וואָס בעשעפטיגט זיך מיט העלפען די יודען אויף ערד.

דער קאָרעספּאָנדענט פון דער „יודישער טע־לעגראַפען־אַגענטור" איז אינפאָרמירט פון אַ זעהר גוטער קוועלע, אַז די דאָזיגע 35 טראַקטאָרען האָט די „יקאַ"־אַדמיניסטראַציע איבערגעגעבען דעם „קאָמ־זעט" דערפאַר, ווייל די דאָרפישע סאָוויעטען פון זאַפּאָראָזשער און מאַריאופּאָלער ראַיאָנען האָבען די גאַנצע צייט זיך בעמיהט אויסצואיבען אויף דער „יקאַ" אַ דרוק, אַז זי זאָל די טראַקטאָרען פערקויפען די אָרטיגע דאָרפישע רעגירונגס־אָרגאַ־נען, וועלכע נויטיגען זיך איצט אין טראַקטאָרען כדי צו קאָלעקטיוויזירען די דערפער. דאָס וואָלט געהייסען, אַז די טראַקטאָרען וואָלטען אַוועקגע־נומען געוואָרען פון די יודישע פעלדער און איבער־געגעבען געוואָרען צו נישט־יודישע.

כדי צו פערהיטען די טראַקטאָרען, אַז זיי זאָלען בלייבען אויף יודישע קאָלאָניעס, האָט „יקאַ" זיך געשטעלט אין פערבינדונג מיט'ן „קאָמזעט" אין מאָסקווא. דער „קאָמזעט" האָט איבערגענומען די טראַקטאָרען אונטער זיין רשות אויף אַ יאָהר צייט און צאָהלט דער „יקאַ" אַ געוויסע סומע געלד פאַר דעם, וואָס ער בענוצט זיך מיט זיי. ער ווידער מאָנט, פון איי זייט, אויך ביי יודי־שע קאָלאָניסטען ריזעלבע סומע נישט אין געלד, נאָר אין ברויט, וואָס ווערט איבערגעגעבען רע־בּלוכה. נאָך דעם יאָהר ווערען די טראַקטאָרען צו־ריק איבערגעגעבען אין רשות פון דער „יקאַ".

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32

ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מענער שוואַכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ־לאַמפּ (האָר־אויספאַל)

נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָווענד.

גאָלדענע גריקען

(ראָמאַן) (68

אין דער צייט, וואָס מען האָט געמאַכט די הכנות צום מעטש, בין איך צוזאַמען מיט דער פריילין יאָרק אַרויס אויפ'ן וועג וואַרטען אויף דעם אָנקומען פון ביל'ן.

איך מיין, אַז איך האָב זיך גאַנץ גוט גע־קאָנט בעהערשען, אַזוי, אַז מ'זאָל נישט קענען בעמערקען מיין אומרוהיגקייט, און אונגעדולדיגקייט.

דער שמועס מיינער מיט מאָריס'ן האָט מיך, ווי געזאָגט, שטאַרק אומרוהיג געמאַכט, און איך האָב געוואָלט ווי־ווייט מעגליך שנעלער דערוויסען זיך, צי האָט נישט ביל געמאַכט קיין נייע ענט־דעקונגען.

חוץ מזה האָב איך געפיהלט, אַז מאָריס'עס פּלוצלונגען אָפּרייזען קיין לאָנדאָן מוז אונבעדינגט האָבען עפּעס אַ דירעקטע אָדער אומדירעקטע שייכות מיט מיין פּערזאָן, און דער דאָזיגער גע־דאַנק האָט נאָך שטאַרקער געמאַכט די אומרוהיג־קייט אין מיר.

פון וועמען, אייגענטליך, האָט ער געקאָנט בעקומען די דעפּעשע, אויב נישט פון דעם פער־שוואונדענעם דאַ־קאָסטאַ? (דער דאָזיגער פּערזאָן איז דאָך, אַגב, זיכער געווען דער פערשאָלטענער פּרענסים.

קיינער אַנדערש, אויף וויפיל איך בין בע־קאַנט געווען מיט מאָריס'עס געשעפטען, האָט איהם נישט געקאָנט אויפפאָדערן, צר זאָל אַזוי איילינג קומען קיין לאָנדאָן.

די לעדי באַראַדעל, די מוהמע מערי און דער הער ווענדע זענען אָנגעקומען אויפ'ן שפּיל־פּלאַץ פאַר'ן סאַמע אָנהויב מעטש.

דער ענערגישער יאָרק האָט אויסגעפּועלט, אַז דער הער באַראַדעל זאָל זיך אָנטון אין אַ פּלאַנעלענעם ספּאָרט אַנצוג, הגם דער מרה־שחורה'דיגער מאַן פון דער פּרעכטיגער דאַמע האָט זיך געשוואוירען מיט כל השבועות, אַז שוין צוועלף יאָהר צייט האָט ער זיך נישט צוגעריהרט צו אַ קריקעט־באַלעם.

די איבעריגע, וואָס האָבען נישט גענומען קיין אַנטייל אין שפּיל, האָבען זיך אויסגעזעצט אויף די בענק אין דעם שאָטען פון די בוימער, און נייגעריג נאָכגעפאָלגט דעם גרויסמאַוש פון די קאָמאַנדעס אויפ'ן פּלאַץ.

לעדי באַראַדעל האָט חוזק'דיג אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ אין איהר מאַנ'ס זייט,

טשאַרלז זעהט אויס אויסגעצייכענט, — האָט זי זיך אָפּגערופען צו דער פריילין יאָרק, וועלכע איז געזעסען נעבען איהר — אייער ברודערס אַנ־צוג ליגט אויף איהם, ווי אויסגעגאָסען. איך האָף אַז ער וועט נישט פערשעמען די פאָהן פון וואודפעלד!

לאַכט נישט פון איהם טייערע! — האָט גע־ענטפערט די מוהמע מערי — דאָס איז זעהר גיט, וואָס ער האָט מסכים געווען צו שפּילען! אַלע וואָלטען מיר געדאַרפט צו נעהמען פון איהם אַ ביישפּיל... ובפרט איהר, סאַלאָמאָן.

— טשאַרלז דינט שטענדיג אַלס אַ ביי־שפּיל! — האָט זיך לעדי באַראַדעל פונאַנדער־געלאַכט — דאָס איז זיין פּראָפעסיע...

— ווער איז עס? — האָט איהר די מוהמע מערי איבערגעשלאָגען די רייד, קוקענדיג בעת מעשה צום הויז צו.

אין אַ גרויען קאָסטיום אָנגעטון איז מיט דער אַלעע, וואָס האָט געפיהרט צום שפּיל־פּלאַץ געגאַנגען — ביל.

— דאָס איז מיסטער לאָזאַן, וועלכער וואוינט אין „פּלאַף" — האָב איך צוגעאיילט צו דערקלעהרען — מיר האָבען זיך בעקאַנט מיט איהם אויף דער יאַגד, און מאָריס האָט מיך גע־בעטען, אַז איך זאָל איהם איינלאַדען אויפ'ן מעטש.

די גאַסטפריינדליכע נשמה פון דער מוהמע מערי האָט זיין זעהר דערפרעהט.

— אַך, ווי גוט עס איז! — האָט זי אויסגע־רופען—אפשר וועט ער וועלען אָנטיילנעמען אין דער שפּיל.

— אז איהר וועט איהם נאָר בעטען, איז זעלבסטפערשטענדליך! — האָב איך געזאָגט מיט אַ פערשייטען שמייכעל און זיך אויפגעהויבען פון דער באַנק.

ביל האָט קיינמאָל נישט געליטען פון היץ, איז ער אויך איצט געגאַנגען אויף דער זון־זייט, און צוקומענדיג צו אונז, האָט ער אַרונטערגענו־מען דעם הוט.

איך האָב איהם תיכף און קורץ פאָרגעשטעלט די אָנוועזענדע.

— איך בין זעהר צופרידען אייך צו קענען מיסטער לאַגאַן - האָט זיך די מוהמע מערי לי, בענסווירדיג אָפּגערופען — אפשר וועט איהר אַנ־טיילנעהמען אין מעטש אויף דער זייט פון וואוד־פאָרד? דער קאָמאַנדע פונ'ם קאַפּיטאַן יאָרק פעלט אויס איין שפּילער, און ער וועט זיך שטאַרק פרע־הען, ווען איהר וועט זיך אָנשליסען אין איהם.

מיט אַ שמייכעל האָב איך געקוקט אויפ'ן אויסדרוק פון ביל'ס פּנים.

כ'האָב מורא, — האָט ער זיך איידעל אָפּגע־רופען — אַז אין דעם קריקעט־שפּיל בין איך נישט קיין ספּעציאַליסט. דעם אמת־זאָגענדיג, האָב איך נאָך קיינמאָל אין מיין לעבען נישט געשפּילט אין קריקעט. איך בין אָבער איבערצייגט, אַז מיסטער נאַטאַן איז אַ גוטער שפּילער, און ער וואָלט גע־קאָנט העלפען אייער קאָמאַנדע.

— ניין, דעם מיסטער נאַטאַן טשעפּעט נישט.

— האָב איך פלינק אויסגערופען, וואַרפענדיג אויף בילין אַ דראָהענדיגען בליק. — ער ווייסט גאַנץ גוט, ס'אַרע פּנים ער האָט אין דעם שפּיל...

— ער איז זעהר אַ בעשיידענער מאַן, דער נאַטאַן! — האָט זיך ווענדע אָפּגערופען — ובפרט נאָך אין אַזאַ מין היץ, ווי היינט איז.

אויפ'ן פּלאַץ איז אַרויס די געגנערישע קאָ־מאַנדע פון אַקברידזש, וועלכע איז בעשטאַנען פון עלף מאַן, און זי האָט פערנומען די ערטער.

עס האָט זיך אָנגעהויבען דער מעטש, וועל־כער האָט תיכף אַרויסגעוויזען די שוואַכע שאַנסען פון דער וואודפאָרדער קאָמאַנדע.

די צוקוקערס האָבען זיך שטאַרק פּראָאינטע־רעסירט מיט'ן מעטש, און עס איז געקומען אַ פּאַסענדער מאָמענט אויף צו כאַפּען אַ שמועס מיט בילין ערגיץ ביחידות, אין אַ זייט.

אויפהויבענדיג זיך פון דער באַנק, האָב איך פאָרגעלעגט מיר זאָלען געהן צום אַנדער זייט פּלאַץ און בעגריסען דעם פיהרער פון דער גע־גנערישער קאָמאַנדע מיט דעם אויסגעצייכענטען צוזאַמענשטעל פון זיינע שפּילער.

(פאָרטזעצונג קומט.)

אויף בעטעל-ברויט און צו זעלבסטמארד

(ענדע פון דער 1. זייט).

גאנג פון פעראיין מוז פעראנטווארטליך זיין פאר די מענשען, וועלכע זי שיקט אין פערשידענע קאמיסיעס און אלס וואכענער.

דער האנדעלס-ראט האלפערן ערקלערט, אז ס'זענען פערהאן הונדערטער פאלען פון די ראזיגע בע'עולה'טע דורך די „שאצערס" און „וואכער-נער". ער האלט אבער, אז נישט פאר אלע קען די פערהאלטונג זיין פעראנטווארטליך, ווייל ס'זענען פערהאן אזעלכע, וועלכע זענען נישט פארגעשטעלט געווארען דער פינאנץ-מאכט אלס מיטגלידער אין די שאצונגס-קאמיסיעס, אבער די פערזאנען זענען אליין נעגאנגען צו די שטייער-נאטשאלניקעס און דארך פערשידענע קריכערישע וועגן האבען זיי זיך אריינבעקומען אין די קאמיסיעס. אט, די ראזיגע הערען האבען אויף זייער געוויסען די פעראראמונג פון פיל יודישע סוחרים.

אויך די ערקלערונג פון ה' האלפערן האט ארויסגערופען א געוואלדיגע אויפרעגונג צווישען די פערזאמעלטע. דער עולם שרייט מען זאל אנרופען נעמען. זייערע נעמען ווערען אנגערופען, און דער שטורם פערשטארקט זיך אל קמעהר.

ה' רעגענשטיין ווייזט אן, אז מ'טאר נישט אלע מיטגלידער פון די שאצונגס-קאמיסיע מעס-טען מיט איין מאס, ס'זענען פערהאן אויך אזעלכע, וועלכע פערנאכלעסיגען זייערע פרנסות און זענען זיך מקריב פאר יעדען יודישען סוחר.

אין דער ווייטערדיגע דיסקוסיע בעטייליגען זיך נאך אחרו. ראזענטאל, האלפערן, קראטאשינסקי, מארגאליס, ביאלער, סקאסאווסקי און אנד. נאך דער דיסקוסיע ווערט אויסגעדריקט צוטרוי דער פערוואלטונג און אנגענומען געווארען דער בודזשעט פאר'ן קומענדען יאהר.

נאך א גרויסער רעדע פון ה' מאקס גארדאן, וועלכער ווייזט אן אויף די גרויסע אויפגאבען פון א יודישען סוחרים-פעראיין קומען פאר די וואהלען, וועלכע געבען פאלגענדע רעזולטאטען:

„סאנאציע-ליסטע 10/39"

פערוואלטונג: מ. ביאלער, ס. בראנאווסקי, י. דע-גענשטיין, ע. האמבורסקי, מ. האלפערן, י. ל. מארגוליעס, ל. מאזאר, אינזש. ג. פראשקער, ו. פיאטרקאווסקי, ל. ראזענבאום, נ. ראזענבלום, א. שטיינשניידער.

פערטרעטער: וו. בארוך, מ. קרעניצער, מ' פייערשטיין, מ. גארדאן, י. יאשונסקי, ש. ראזענ-מוטער.

רעוויזיאנס-קאמיסיע: **ראטמ.** י. מ. ביאלער, ס. קאלמאנאוויטש, י. גערסאן, א י. אכטאווסקי, ה. לובאשיצקי, א חוץ דעם איז געוועהלט געווא-רען א שידס-געריכט אין בעשטאנד פון 60 פערזאן.

טעלעגראמען

יודישער קאאפעראטיווען-צוזאמענפאר אין ווארשא

ווארשא, 30 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) היינט האט זיך אין ווארשא גע-עפענט דער צוזאמענפאהר פון די קאאפעראטיוען, וואס זענען אנגעשלאסען אין רעוויזיאנס-פערבאנד. געקומען זענען 312 דעלעגאטען, וועלכע רעפרע-זענטירען 553 קאאפעראטיוען מיט דער אלגע-מיינער צאהל פון 186,478 מיטגלידער. אלס בייזיצער אין פרעזידיום איז אויך אויסגעוועהלט געווארען דער ה' צימפערמאן פון לאדז.

פונ'ם אפגעגעבענעם בעריכט איז צו זעהן, אז אלע קאסעס פון פערבאנד פערמאגען צו 13 מיליאן זלאטעס. דאס א נקאסע-געלד אין משך פון א חודש בעטרעפט 80 מיליאן. דעפאזיטען זענען דא 30 מיליאן.

הלוואות ווערען ארויסגעגעבען ביז 50 מיליאן זלאטעס. אין אלגעמיין הערשט א געלד-מאנגעל.

די ב ז-איצטיגע לייטונג פון פערבאנד וועט וואהרשיינליך פערבלייבען ביי קליינע ענדערונגען.

די וואהלען אין ווארשא צום ציוניסטישען קאנגרעס

ווארשא, 30 (טעלעפאניש). היינט זענען פארגעקומען אין ווארשא די וואהלען צום פאר-שטעהענדען ציוניסטישען קאנגרעס.

אין גאנץ פוילען זענען אויסגעקויפט געווא-רען 70 טויזענד שקלים. אזוי-ארום האט פוילען 29 דעלעגאטען.

אין ווארשא זענען דא לערך 6000 וואהל-בערעכטיגטע.

אין די היינטיגע וואהלען האבען זיך בע-טייליגט 60 פראצענט. דערביי איז אין אייניגע ערטער געקומען צו סקאנדאלען און געשלעגען.

דאס וואהל-ביורא אויף נאלעווקעס, אין לא-קאל פון „מכבי" איז געקומען צו א בעזונדער שטארקע טומולטע. דערביי האבען די רעכטע פ.צ. צוהאקט א וואהל-אורנע, און ס'איז געקומען צו אנ'אינטערווענץ פון פאליציי.

עס האבען זיך ארויסגעשטעלט אויך געוויסע וואהל-מיסברויכען, אזוי אז א גאנצע רייה ציוניס-טישע טוער האבען נישט בעקומען זייער וואהל-רעכט.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.
בושעוושינער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	$4^1/_2$—$3^1/_2$
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	$4^1/_2$-3 11-9
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	2—12
ד"ר לובימש הויט און געשלעכט-קר.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	2—1
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3—2
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$4^1/_2$—$3^1/_2$

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א. ווי פעקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהל. איינ-שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף פערלאנג היזוטען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמא און בלוט
אימפונגען נעגען שקארלאטין.
בי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאושינסקי סטאמאטאלאג
צאהן-ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע ציין, קראנען, פאסטען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך מעטי זונטאג

אין יעטוועדער יודישער פאמיליע מוז זיך געפינען דער איינציגער יודישער ארגאן
פאר היגיענע און מעדיצין
„פאלקס-געזונט"
(7-טער יאהרגאנג)
אויסגאבע „טאז"—„אזע", רעד. ד"ר צ. שאבאד (ווילנע)
פרייז: א יאהר—6 גילדען; א $^1/_2$ יאהר—3 גילדען; א $^1/_4$ יאהר—1.50 גילדן.
אדרעס: רעד „פאלקס-געזונד", ווילנא. פ.ק.א. 80.604
וויכטיגע פרעמיעס! עצות אומזיסט!
טיכטיגע און רעיעלע אגענטען ווערען געפאדערט איבעראל!

ווייכטיג פאר לעטניקעס

אנשטאט זיך צו בארגען א בעט אויף אבנויץ-געלד
קויפט בעסער פאר'ן זעלבען געלד
אנ'עכט פאטענטירטע בעט מיט א מאטראץ
PALMA-PATENT וואס איז פערזעהען מיט דער שוץ-מארק
פאר וועלכען מיר גאראנטירען אויף 3 יאהר.
אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל
ניקעל-בעטען, אמעריקאנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך
מעטער-מאס, אויף רעדלעך.
מאטראצען געבעטע, שאטקאווע און קאנאדיסקע
קאוטשקעס און טאפטשאנעס
בעמ.: געשטעלען מיט ווענטלעך ווייס און ברוין 17 זל., פאלאווע-בעט. 14 זל.
רעיעלע בעהאנדלונג. פאבריקס-פרייזען. זעמטליכע רעפעראטורן.
הורט לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטייל

קנה חכמה קנה בינה ואל תט מאמרי פי
אז דו דארפסט ערלעדיגען כאנדראווע זאכן
זאלסט דו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא
17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52
אז תלך לבטח דרכך
ווייל אין ביורא ביי ה' מאנעלא ווערט גע-וויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלע טאנדאווע זאכען, בימעס, קלאוזולעס, זאבעז-פיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילן, קארנע און ציוויל אפעלאציעס, אדוואקאניעס, אינטערוועציעס, ספעציאליסט פון שותפות-אקטען, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
מיט אכטונג
י. מאנעלא, פיעטריקאווער 17
דורכגאנג זאכאדניא 52.

א צימער מיט קוך
צו פערמיטען צו פער-שידענע ארבייטען, ביי דער דזשעלנא. צו ער-פאהרען קאמיענגא 20, ביי זעלווער. 8214

קרעפטיגער יונגערמאן
ווערט געזוכט צו שלאפען אין א געשעפט, ווו אויך צו שווארצע ארבייט. — פארצוג האבען אונטערגעהייראטע, גע-צאהלט ווערט 30 גילדען א וואך. אפערטען אפצוגעבען אין ארט. פון דער ציטונג אונטער ליטערע „O" 8212

א צימער
פאר 1 אדער 2 אנשטענ-דיגע יונגעלייט אז שלאפען, צו ערפאהרען נארוטאוויטש 25, וואוינונג 17.

אכטונג!
צו פערמיטען
1 צימער פארטער און 1 צימער און קוך אויך הויכע קעלערס גוטען צושטאנד פאבריקס-לאקאלען מיט עלעקטרי, צו פערקויפען פער-שידענע כלים פאר איסערבייטונג פון שאקאלאדע צוקערווארג וואפלען אויך מאלינע-עסענץ, עטיקעטען צו קארמעלעך ביי ווראבלעווסקי, גאוואזיעסקא 21.

Dr. med. W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל 84-72
נעמט אן פון 8—5 אווענד

Dr. ADAM GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,

מעכאנ. שלאסעריי און שווייסעריי
J. REDER
Łódź, Konstantynowska 11
נימט אן אלערלעי שלאסעריי-ארבייט און צופאסען פערשידענע משינען-טיילען און שווייסונגען, פאר שמידקער ווערט געליפערט טישען מיט מעמטערס פון 30 זל. אן. פאראפינערס פון 7 זל. אן.

Dr. med. H. LAJCHTER
צאהן-כירורג
ציין-אפעראציע, קיך, נישטען-און צאהן-קראנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-65
od 9½—6 po pol. 4404

Dr. med. L. Pikielny
ארצט
ספעציעל ארצט פאר נידן האלז-און נארן-קראנק
NAWROT 8
tel. 19-90
עמפפאנגט פון 4—7 אוו. נעמט אויך אן אין דער לעטשניצע „Zdrowie" כאראשיפאסקא 3 פון $12^1/_2$ ביז 2 טאג נאכמ.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויסמלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ, עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר דאקאווסקי נאז האלז, אויערן קר. 10—11 3—5	6—7
ד"ר דזשאנער הויט און געשל. קר. 10—11 1—3	
ד"ר גאלדשטיין אויגען-קראנקהייטען פעלעק	1—2, 7—8
ד"ר יוספמאן נערוועז קראנקהייטען 12—2 חוץ זונ.	
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען 10-12 6-5	
ד"ר פאפיערני פרויען און געבורטס-הילף 11-$1^1/_2$ 5-6	
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנקהייט. 4-5 זונ. 1—3	
ד"ר וויינבערג אינ. הערץ לונגען-קר. 12—1, 6—7	
ד"ר טאופעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראדזיענסקי צאהן-ארצט	3—7
נ. ראזען צאהן-ארצט	9—2

צאהן-בעהאנדלונג, בעלייכטונגען, קראנען, פאסטען א.א.וו.
בי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דיאגנאסטיק, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, ערע ... א מאך פאר שטאמלער. אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכם.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיט אין דער שטאט.
ערצט.-קאסמעטיש. קאבינעט
פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אווענד

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 40-59
נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אווענד. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. Różaner
ספעציאליסט פאר הויט-, וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע.
היילונג מיט קווארץ-שטראהלען און דיאטערמיע
DZIELNA 9 (Narutowicza), tel. 28-98.
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8, פרויען פון 8—9
ווארטע זאל פאר פרויען.

Dr. med. A. Uryson
אינערליכע קראנקהייטען
ספעציעל מאגען, דארם און לעבער-קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 20. טעל. 35-65
נעמט אן פון 3 ביז 5 א זייגער נאכמיטאג

א געוועזענער לאנגיעהריגער
געריכט-סעקרעטאר
שרייבט אלערליי בימעס, קלאוזולען און פעריזיכערונגען (זאבעזפיעטשעניעס). א ספע-ציאליסט אין אלע מיליטער-ענינים ערלעדיגט שנעל רעיעל און ביליג
ב. מאז, פיעטריקאווער 10 וו. 18

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן איינצאלט און טערמינפען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
פאר א מילימעטער-שורה: נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21;